

WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY W KATOWICACH

Trwałość, kondycja i rozwój przedsiębiorstw powstałych przy dofinansowaniu na rozpoczęcie działalności gospodarczej otrzymanym z Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej w latach 2015 – 2017 w opiniach przedsiębiorców – badanie pilotażowe

Wykonawca:

Instytut Badawczy IPC Sp. z o.o.
ul. Ostrowskiego 9
53-238 Wrocław

Zamawiający:

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach
ul. Kościuszki 30
40-048 Katowice

Katowice 2019

Spis treści

Wstęp.....	2
Rozdział I. Metodologia badania.....	4
Rozdział II. Prezentacja, analiza i interpretacja wyników badania.....	6
2.1. Charakterystyka próby badawczej.....	6
2.2. Funkcjonowanie przedsiębiorstw na rynku	11
2.3. Ocena kondycji i perspektyw rozwoju przedsiębiorstw	14
2.4. Czynniki stymulujące oraz utrudniające prowadzenie działalności gospodarczej	17
2.5. Zmiana sytuacji firmy od początku jej działalności.....	19
2.6. Rozszerzanie działalności firmy	21
2.7. Otrzymywane przez firmy wyróżnienia oraz działalność społeczna	23
2.8. Ocena otrzymanego wsparcia finansowego oraz wsparcia dodatkowego z Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej w opiniach respondentów.....	23
Wnioski i rekomendacje.....	31
Bibliografia.....	33
Spis wykresów	34
Spis tabel.....	35
Aneks	35

Wstęp

We wrześniu 2019 roku na zlecenie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Katowicach, Instytut Badawczy IPC sp. z o.o. zrealizował badanie pilotażowe pt. „Trwałość, kondycja i rozwój przedsiębiorstw powstałych przy dofinansowaniu na rozpoczęcie działalności gospodarczej otrzymanym z Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej w latach 2015 – 2017 w opiniach przedsiębiorców”.

Bezzwrotna i nieopodatkowana dotacja z urzędu pracy to niezwykle popularny sposób na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Dofinansowanie podjęcia działalności gospodarczej to forma wsparcia, która może być udzielana osobom bezrobotnym, absolwentom centrów integracji społecznej oraz klubów integracji społecznej lub niepozostającym w zatrudnieniu lub niewykonującym innej pracy zarobkowej opiekunom osoby niepełnosprawnej, którzy chcą rozpocząć własną działalność gospodarczą.

Podstawy prawne udzielania takiej dotacji to:

- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2019 r. poz. 1482, z późn. zm.),
- rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 lipca 2017 r. w sprawie dokonywania z Funduszu Pracy refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy oraz przyznawania środków na podjęcie działalności gospodarczej. (Dz. U. poz. 1380).

Zgodnie z ww. ustawą osoby bezrobotne lub poszukujące pracy mogą otrzymać jednorazowo środki na podjęcie działalności gospodarczej, w tym na pokrycie kosztów pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa związanych z podjęciem tej działalności, w wysokości określonej w umowie, nie wyższej jednak niż 6-krotnej wysokości przeciętnego wynagrodzenia. Środki te wypłacane są z Funduszu Pracy, tj. państwowego funduszu celowego, z którego gromadzone na nim środki są przeznaczane na cele wskazane w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy¹.

Po otrzymaniu dotacji należy założyć własną działalność gospodarczą, a otrzymane środki należy wykorzystać zgodnie ze złożonym wnioskiem. Osoby otrzymujące dotację są zobowiązane do prowadzenia działalności gospodarczej w okresie 12 miesięcy od jej rozpoczęcia oraz nieskładania w tym okresie wniosku o jej zawieszenie. W tym czasie, co istotne, nie mogą podejmować zatrudnienia.

Według danych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w roku 2017 dofinansowanie na założenie własnej działalności otrzymało 41 856 osób. Był to spadek w stosunku do poprzedniego roku, kiedy rozpoczęło własną działalność gospodarczą z przyznanymi środkami Funduszu Pracy 44 299 osób². Jest to dość znaczący odsetek w całości zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (w roku 2017 zarejestrowano łącznie 361 143 firm, a w roku 2018 - 392 659)³.

¹ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2019 r. poz. 1482, z późn. zm.), art. 46

² <https://www.gov.pl/web/rodzina/efektywnosc-form-promocji-zatrudnienia>, raporty za 2016 i 2017 rok

³ Dane GUS BDL

Powiatowy Urząd Pracy w Rudzie Śląskiej w latach 2015-2017 przyznał dofinansowanie łącznie 281 osobom na kwotę 6 471,90 tys., zgodnie z poniższym zapisem⁴:

liczba osób, które otrzymały dofinansowanie	Kwota dotacji w tys. zł	liczba osób, które otrzymały dofinansowanie	Kwota dotacji w tys. zł	liczba osób, które otrzymały dofinansowanie	Kwota dotacji w tys. zł
2015 r.		2016 r.		2017 r.	
93	2 027,00	96	2 183,80	92	2 207,10

W 2015 roku kwota dotacji z Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej stanowiła 2,1% kwoty wydanej we wszystkich urzędach pracy w województwie śląskim. W kolejnych latach odsetek wyniósł w 2016 r. – 2,2%, a w 2017 r. – 2,3%. Odsetek osób, które otrzymały dofinansowanie w skali województwa wyniósł odpowiednio w 2015 r. – 1,9%, w 2016 r. – 2,0%, a w 2017 r. – 2,1%.

⁴ Załącznik 2 do Sprawozdania MRPiPS - 01, WUP w Katowicach 2015-2017 r.

Rozdział I. Metodologia badania

Cele badania, określone przez Zamawiającego, to zebranie informacji na temat:

- Trwałości, kondycji oraz rozwoju przedsiębiorstw, które powstały przy dofinansowaniu na rozpoczęcie działalności gospodarczej otrzymanej z PUP w Rudzie Śląskiej w latach 2015-2017 w opiniach przedsiębiorców,
- Oceny wsparcia finansowego i pozafinansowego otrzymanego z PUP w Rudzie Śląskiej przy ubieganiu się o dotację oraz po rozpoczęciu działalności gospodarczej w percepcji przedsiębiorców,
- Dodatkowych działań wspierających osoby korzystające z dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej w opiniach badanych.

Problematyka badawcza została zogniskowana wokół następujących pytań:

Problem główny:

Jakie są opinie przedsiębiorców, którzy otrzymali dofinansowanie na rozpoczęcie działalności gospodarczej z Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej w latach 2015 – 2017 na temat trwałości, kondycji i rozwoju swoich przedsiębiorstw?

Problemy szczegółowe:

- 1.1. Czy przedsiębiorstwo, które otrzymało dofinansowanie na rozpoczęcie działalności gospodarczej z PUP w Rudzie Śląskiej w latach 2015-2017 nadal funkcjonuje na rynku?
- 1.2. Jakimi były czynniki uniemożliwiające prowadzenie działalności gospodarczej, a jakie zadecydowały o dalszym jej funkcjonowaniu na rynku w opiniach osób badanych?
- 1.3. Jak przedsiębiorcy oceniają kondycję oraz rozwój własnej firmy teraz i w perspektywie 2 lat? Co zdaniem badanych obecnie utrudnia prowadzenie własnej działalności gospodarczej, a jakie czynniki jej sprzyjają?
- 1.4. Jak badani oceniają wsparcie finansowe otrzymane z PUP w Rudzie Śląskiej na rozpoczęcie działalności gospodarczej?
- 1.5. Czy i o jakie dodatkowe wsparcie finansowe z powiatowego urzędu pracy ubiegali się przedsiębiorcy oraz jak je oceniają?
- 1.6. Jak badani oceniają wsparcie pozafinansowe otrzymane z PUP w Rudzie Śląskiej przy ubieganiu się o dotację, ze względu na:
 - dostępność informacji o możliwości ubiegania się o dofinansowanie,
 - pomoc w tworzeniu biznesplanu,
 - doradztwo związane z podjęciem działalności gospodarczej (warsztaty doradcze),
 - złożenie wniosku,
 - założenie działalności gospodarczej,
 - inne.
- 1.7. Jakimi dodatkowymi działaniami powiatowego urzędu pracy byłyby pomocne przy ubieganiu się o dofinansowanie przez osoby, które chcą rozpocząć działalność gospodarczą? Na czym miałyby one polegać (czego dotyczyć)?
- 1.8. Jakimi dodatkowymi działaniami powiatowego urzędu pracy byłyby pomocne w prowadzeniu działalności gospodarczej przez osoby, które otrzymały dofinansowanie z urzędu pracy? Na czym miałyby one polegać (czego dotyczyć)?

1.9. Jakie i jak długo powinno trwać wsparcie powiatowego urzędu pracy po założeniu firmy?

1.10. Z jakich działań wspierających poza wsparciem ze strony powiatowego urzędu pracy korzystał przedsiębiorca (rodzaj wsparcia, instytucja wspierająca)?

Przeprowadzone badanie zrealizowane zostało zgodnie z metodyką badań ilościowych, techniką wywiadu kwestionariuszowego (ang. PAPI – *Paper and Pencil Interview*). Ten sposób zbierania danych charakteryzuje się wysokim poziomem standaryzacji. Narzędzie badawcze – kwestionariusz wywiadu – jest takie samo dla wszystkich badanych. Pytania zadaje respondentom odpowiednio przygotowany ankieter. Następnie dane przenoszone są do komputerowej bazy danych, zgodnie z ustalonym wcześniej kluczem.

Zastosowany w badaniu kwestionariusz wywiadu liczył 22 pytania merytoryczne, w zdecydowanej większości o charakterze zamkniętym (z predefiniowaną kafeterią odpowiedzi). W narzędziu znalazło się również 7 pytań o charakterze metryczkowym, pozwalającym na charakterystykę socjodemograficzną respondenta oraz zebranie podstawowych informacji o badanej firmie.

W badaniu udział wzięło 162 respondentów – przedsiębiorców, którzy w latach 2015-2017 rozpoczęli działalność gospodarczą z wykorzystaniem wsparcia finansowego PUP w Rudzie Śląskiej. Osoby te wyłonione zostały z populacji liczącej 281 beneficjentów. Przy przyjętym w naukach społecznych poziomie ufności (0,95) taka liczebność próby badawczej pozwala na ekstrapolację wyników badania na populację generalną z błędem maksymalnym 5%.

Zgodnie z założeniem metodologicznym, w próbie badawczej równolicznie reprezentowani byli przedsiębiorcy, którzy dofinansowanie rozpoczęcia działalności otrzymali w trzech kolejnych latach – 2015, 2016 oraz 2017. Każda grupa liczyła 54 badanych.

Zebrane dane poddane zostały dwustopniowej weryfikacji. Kontrola nieterenowa (kompletności, spójności i rzetelności danych) objęła 100% zrealizowanych wywiadów. Weryfikacją terenową (telefoniczną) objęto natomiast nieco ponad 37% zrealizowanych wywiadów (po 20 zrealizowanych dla każdego roku otrzymania dotacji).

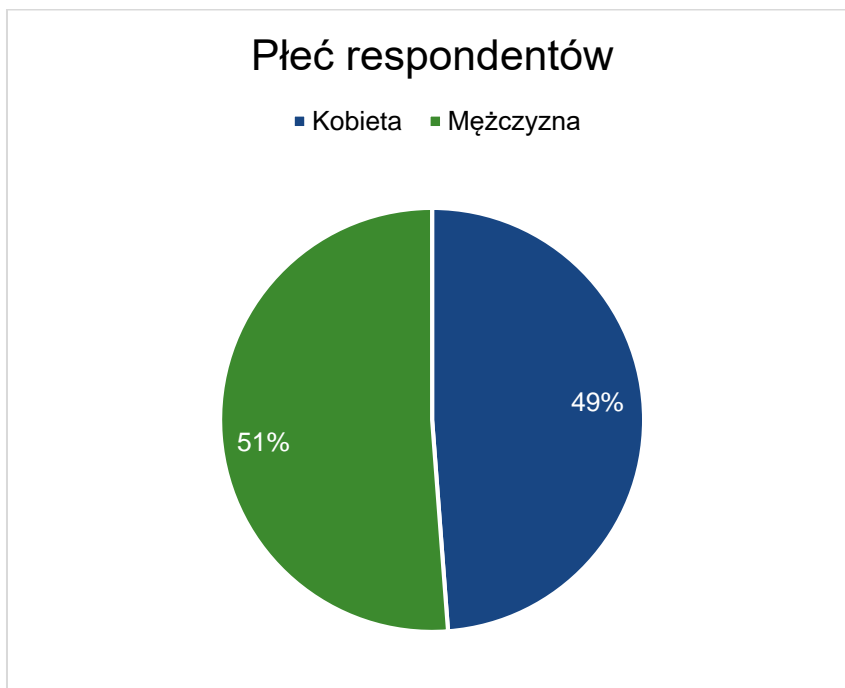
Rozdział II. Prezentacja, analiza i interpretacja wyników badania

2.1. Charakterystyka próby badawczej

W badaniu udział wzięło 162 przedsiębiorców, którzy w latach 2015-2017 wykorzystali środki finansowe PUP w Rudzie Śląskiej na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Założeniem badawczym była równa reprezentacja w próbie badawczej respondentów, którzy wsparcie otrzymywali w kolejnych latach, tj. po 54 przedsiębiorców w każdej grupie.

W badaniu przedsiębiorców obie płcie były reprezentowane niemal równomiernie. Nieznacznie większość badanych (51%) stanowili mężczyźni (zob. Wykres 1).

Wykres 1. Płeć uczestników badania. N=162

Większość uczestników badania (47%) to młodzi dorośli – osoby pomiędzy 25 a 34 rokiem życia. Drugą liczną grupę respondentów (34%) stanowią osoby w wieku od 35 do 44 lat. Najmniej licznie reprezentowani byli natomiast badani najmłodszy (6%) oraz najstarsi (4%) (zob. Wykres 2).

Wykres 2. Przynależność uczestników badania do grup wiekowych. N=162

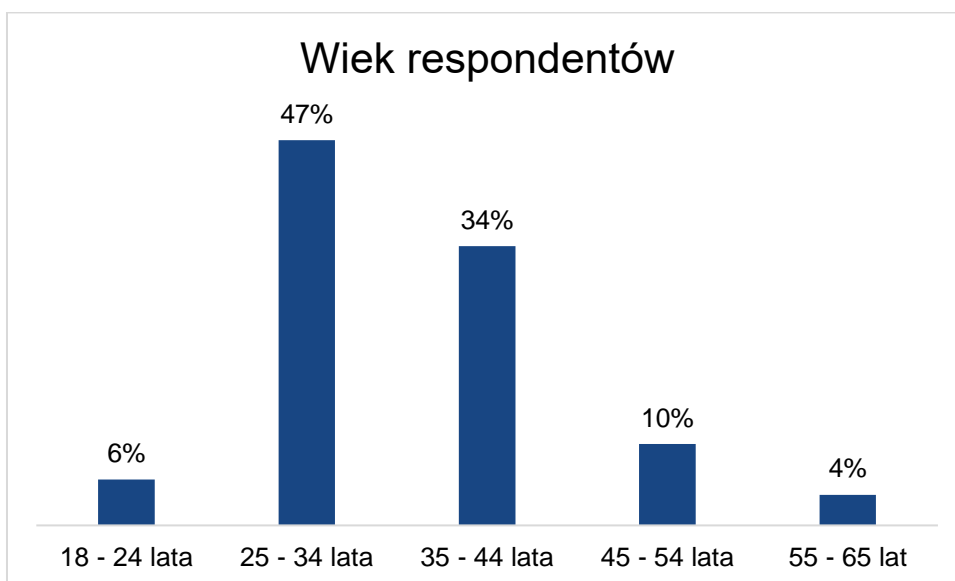

Tabela 1. Wiek respondentów a rok otrzymania dotacji.

		Rok otrzymania dotacji		
		2015	2016	2017
18-24 lata	Liczba respondentów	0	1	8
	%	0%	2%	15%
25-34 lata	Liczba respondentów	23	24	29
	%	43%	44%	54%
35-44 lata	Liczba respondentów	21	23	11
	%	39%	43%	20%
45-54 lata	Liczba respondentów	8	3	5
	%	15%	6%	9%
55-65 lat	Liczba respondentów	2	3	1
	%	4%	6%	2%

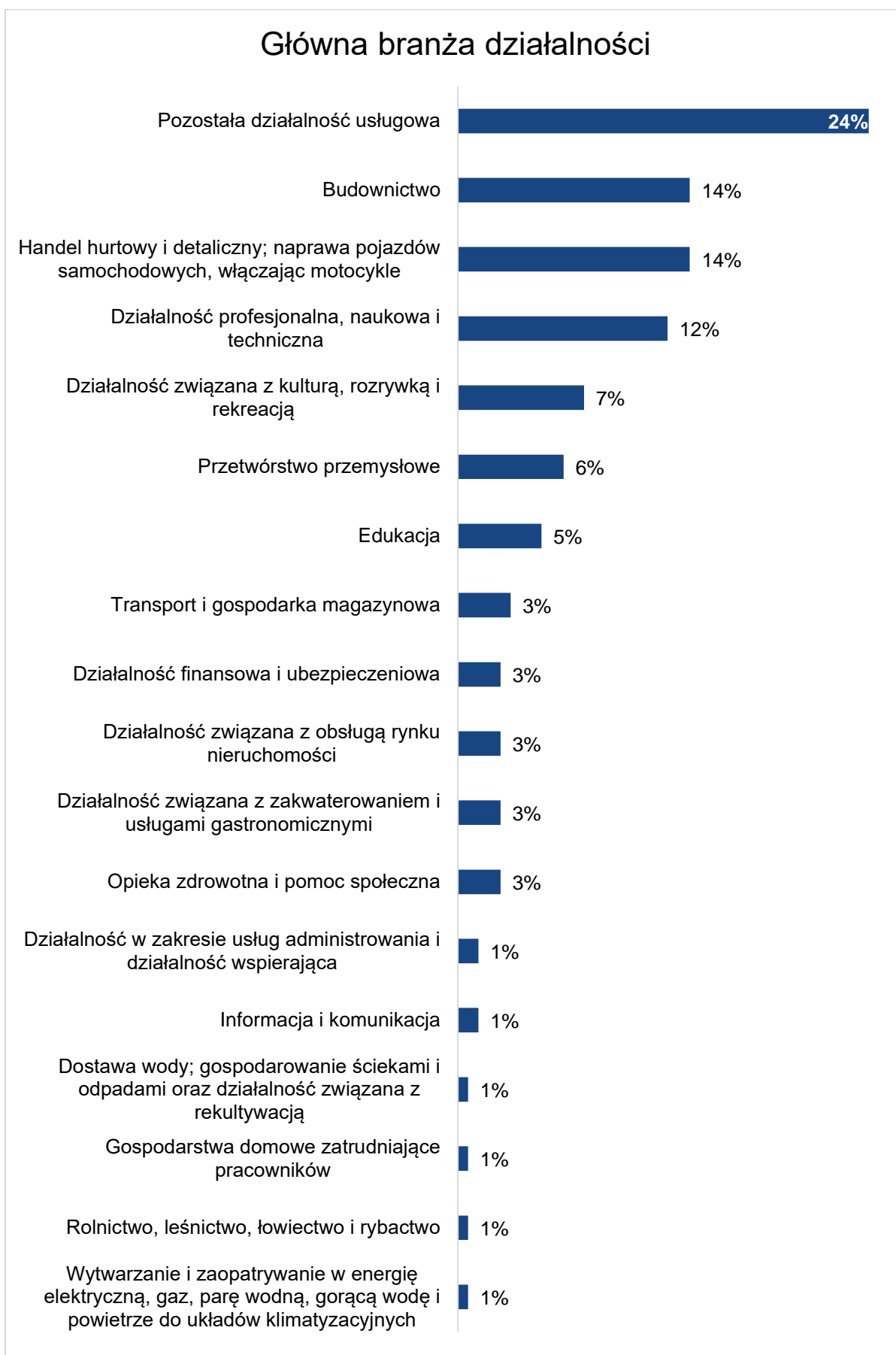
Ponad połowa (53%) uczestników badania to osoby z wykształceniem wyższym. Co czwarty respondent legitymował się wykształceniem średnim zawodowym lub policealnym. Najmniej licznie (2%) w próbie badawczej reprezentowane były osoby, które edukację zakończyły na poziomie podstawowym (zob. Wykres 3).

Wykres 3. Poziom wykształcenia respondentów. N=162

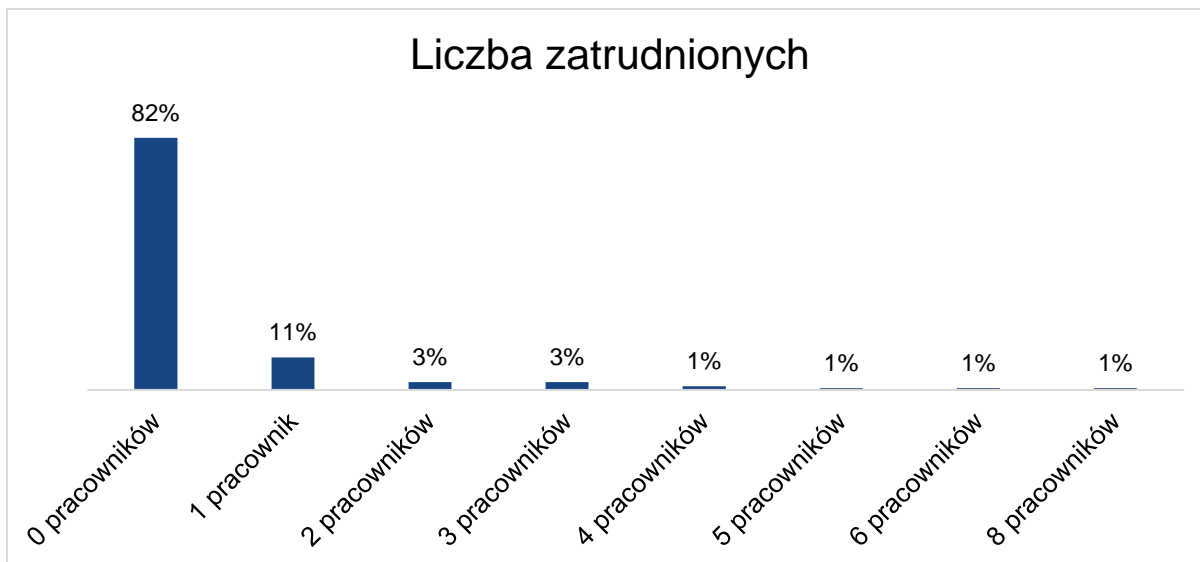
Przedsiębiorstwa respondentów biorących udział w badaniu należały przede wszystkim do Sekcji S – *Pozostała działalność usługowa* (24%). Na Sekcję F – *Budownictwo* oraz Sekcję G – *Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle* - wskazało po 14% ankietowanych. Kolejne 12% przedsiębiorców jako wiodącą działalność wskazało Sekcję M – *Działalność profesjonalną, naukową i techniczną* (zob. Wykres 4).

Wykres 4. Wiodąca branża działalności przedsiębiorstwa wg PKD 2007. N=162

Zdecydowana większość, bo ponad cztery piąte (82%) badanych przedsiębiorstw to jednoosobowa działalność gospodarcza. Co dziewiąta badana firma (11%) zatrudnia jednego pracownika. Po 3% badanych przedsiębiorstw zatrudnia dwóch lub trzech pracowników (zob. Wykres 5).

Wykres 5. Liczba osób zatrudnionych w firmie. N=162

Ponad trzy czwarte (77%) badanych firm to przedsiębiorstwa usługowe, a kolejne 10% - mieszane, również świadczące usługi (produkcyjno-usługowe lub usługowo-handlowe). Najmniej licznie w próbie badawczej występowały przedsiębiorstwa produkcyjne oraz produkcyjno-handlowe (po 2% wszystkich ankietowanych) (zob. Wykres 6).

Wykres 6. Główny rodzaj działalności przedsiębiorstwa. N=162

2.2. Funkcjonowanie przedsiębiorstw na rynku

W pierwszej części badania podjęto temat utrzymania się przedsiębiorstw, które otrzymały dofinansowanie na rozpoczęcie działalności gospodarczej z PUP w Rudzie Śląskiej na rynku. Zarówno w przypadku firm, które już nie funkcjonują, jak i tych, które utrzymały działalność, badani pytani byli o postrzegane przyczyny tego stanu rzeczy.

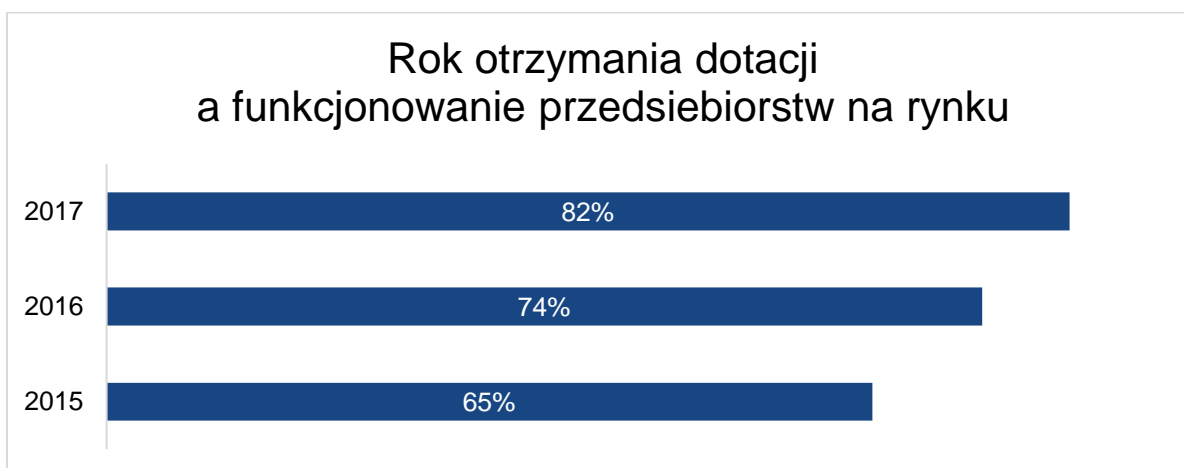
Wśród respondentów, którzy otrzymali dofinansowanie na rozpoczęcie działalności gospodarczej z Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej w latach 2015 – 2017, nadal działalność gospodarczą prowadzi 119 badanych (74%), a 43 osoby (27%) zrezygnowały z prowadzenia firmy (zob. Wykres 7).

Wykres 7. Funkcjonowanie przedsiębiorstwa na rynku. N=162

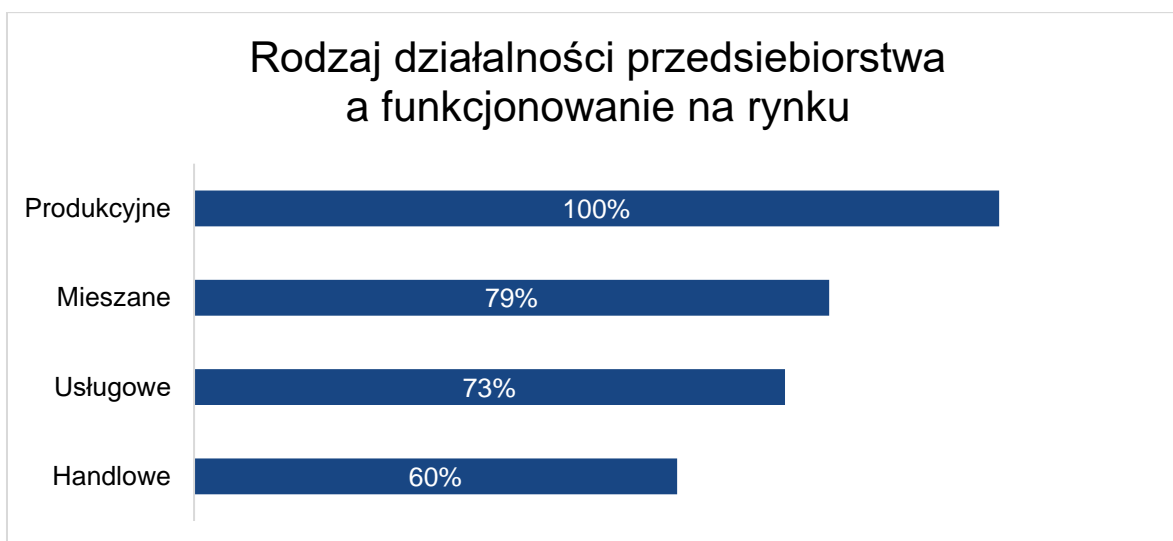
Spośród firm, które dotację otrzymały w roku 2015, nadal działa około dwóch trzecich (65%). Dla firm, które otrzymały dotację w roku 2016, wskaźnik ten wynosi 74%. Wśród przedsiębiorstw dofinansowanych w roku 2017, aktywnych na rynku pozostaje natomiast 82%. Można zauważyć, iż z upływem czasu osoby, które otrzymały dofinansowanie rzadziej rezygnowały z prowadzenia przedsiębiorstwa niż było to w 2015 roku (zob. Wykres 8).

Wykres 8. Funkcjonowanie przedsiębiorstwa na rynku a rok otrzymania dotacji. N=162

Wśród firm, które otrzymały dotację na rozpoczęcie działalności gospodarczej, największą stabilność zaobserwować można wśród przedsiębiorstw produkcyjnych – wszystkie nadal są aktywne. Najniższy odsetek firm nadal funkcjonujących (60%) odnotowano natomiast wśród przedsiębiorstw handlowych (zob. Wykres 9).

Wykres 9. Funkcjonowanie na rynku a rodzaj działalności przedsiębiorstwa. N=162

Najistotniejsze czynniki, które przesądziły o zakończeniu działalności gospodarczej badanych przedsiębiorstw to przede wszystkim koszty prowadzenia działalności gospodarczej, w tym: wysokie opłaty (m.in. ZUS) – 49% oraz wysokie koszty prowadzenia działalności (wynajem lokalu, reklama itp.) – 44%. Co piąty badany deklaruje, że powodem zakończenia działalności był zbyt niski popyt na towary lub usługi oferowane przez firmę. Podobnie co piąty badany twierdził, iż przyczyną zakończenia działalności gospodarczej były czynniki losowe, takie jak pogorszenie się stanu zdrowia czy narodziny dziecka. Inne czynniki decydujące o zakończeniu działalności przedsiębiorstwa to także zła sytuacja na giełdzie oraz niewypłacalność klientów przedsiębiorstwa (zob. Wykres 10).

Wykres 10. Czynniki decydujące o zlikwidowaniu działalności gospodarczej. N=43

Przedsiębiorcy, których firmy nadal działają na rynku, pytani o czynniki decydujące o sukcesie w zdecydowanej większości wskazywali na dopasowanie oferty firmy do potrzeb i oczekiwań klientów (74%). Ponad połowa ankieterów swój sukces uzasadniała dużym popytem na oferowane przez firmę produkty lub usługi, a kolejne 29% - szeroką ofertą przedsiębiorstwa. W co czwartej firmie o przetrwaniu na rynku zadecydowało również sprawne zarządzanie, a w jednej na pięć – mała konkurencja na rynku. Do czynników nieujętych w kafeerii odpowiedzi, a które wymieniali badani, należą przede wszystkim ciężka praca właścicieli przedsiębiorstw, ich wytrwałość, doświadczenie i umiejętności (zob. Wykres 11).

Wykres 11. Czynniki decydujące o przetrwaniu firmy na rynku. N=119

2.3. Ocena kondycji i perspektyw rozwoju przedsiębiorstw

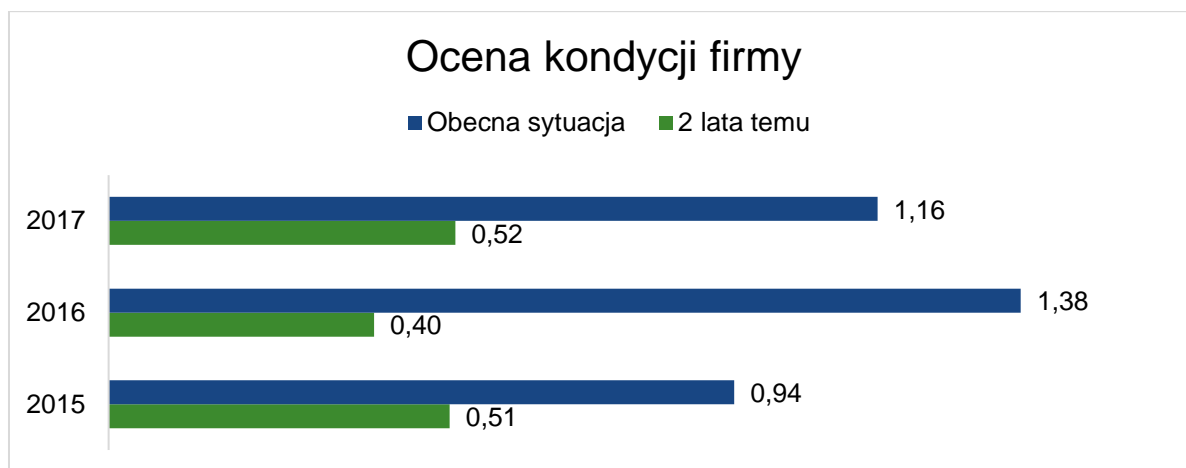
Ocena kondycji oraz rozwoju firmy obecnie i w perspektywie dwóch lat to kolejne zagadnienie badawcze, przy czym zebrano informacje tylko od tych respondentów, których przedsiębiorstwa nadal funkcjonują na rynku (119 osób).

W oparciu o zgromadzone oceny, dokonano porównania obecnej sytuacji firmy w stosunku do jej kondycji dwa lata temu. Respondenci dokonywali oceny na pięciostopniowej skali, gdzie -2 było odpowiedzią zdecydowanie negatywną, a +2 zdecydowanie pozytywną.

Średnia ocena sytuacji badanych przedsiębiorstw w roku 2017 była umiarkowanie pozytywna i wynosiła $m=0,48$ w omówionej skali pięciostopniowej. W ciągu minionych dwóch lat nastąpił wzrost o blisko 0,7 punktu i obecnie sytuacja przedsiębiorstw, które nadal funkcjonują na rynku przewyższyła notę *raczej dobrą* (zob. Wykres 12).

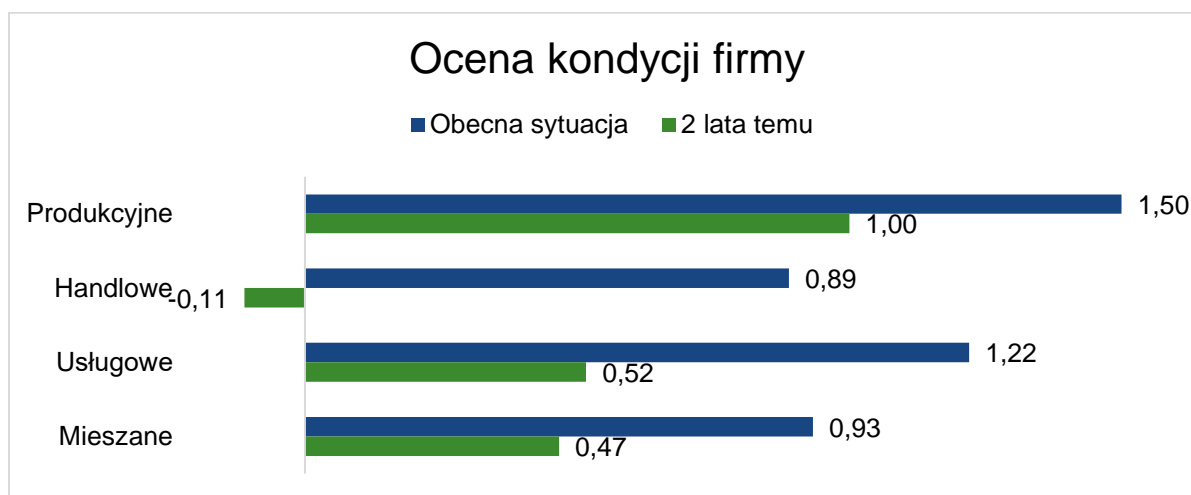
Najgorzej swoją sytuację na rynku dwa lata temu oceniają przedsiębiorcy, którzy dotację uzyskali w 2016 roku. Jednocześnie jednak to oni obecną kondycję firmy oceniają znacznie lepiej. Uwagę zwracają natomiast przedsiębiorstwa dotowane w roku 2015 – tutaj poprawa kondycji firmy jest najmniej widoczna, a aktualna ocena jej sytuacji nie sięga nawet *raczej dobrej*.

Wykres 12. Ocena kondycji firmy i jej rozwoju obecnie i przed dwoma laty a rok otrzymania dotacji. Skala: <-2;2>. N=119

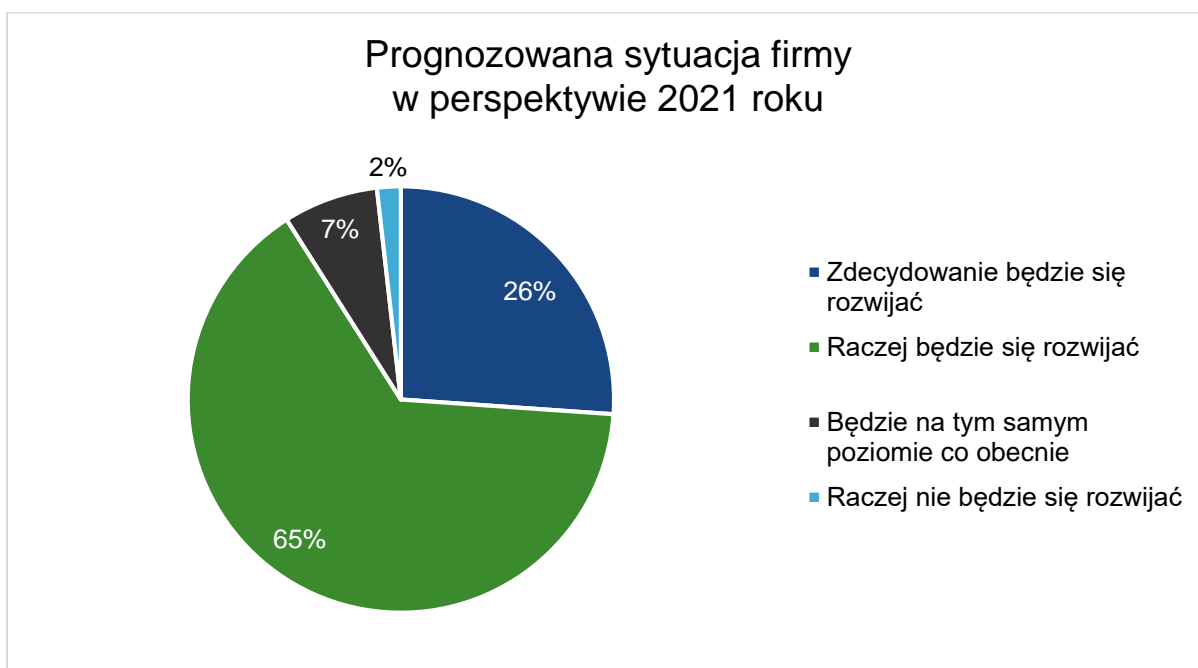
Najlepiej swoją obecną kondycję rynkową oceniają przedsiębiorcy działający w obszarze produkcji. Należy przy tym zauważyć, że jest to umiarkowany, stabilny wzrost – również dwa lata temu ich sytuacja rynkowa była dobra. Przeciwna jest natomiast sytuacja firm handlowych; jako jedyne dwa lata temu charakteryzowały się negatywną sytuacją rynkową, a jednocześnie odnotowały w tym czasie istotną poprawę kondycji (zob. Wykres 13). Przypomnieć w tym miejscu należy, że aż 40% przedsiębiorstw handlowych, które otrzymały wsparcie Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej na rozpoczęcie działalności gospodarczej, nie przetrwało na rynku (zob. Tablica wynikowa 1).

Wykres 13. Ocena kondycji firmy i jej rozwoju obecnie i przed dwoma laty a rodzaj działalności. Skala: <-2;2>. N=119

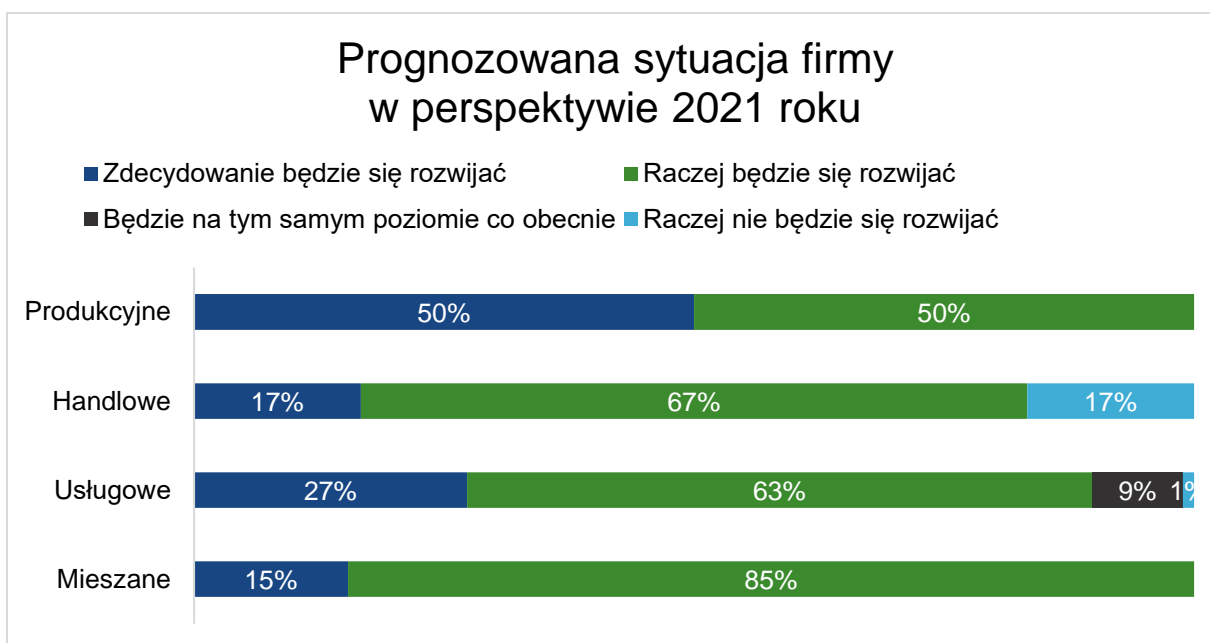
Uczestnicy badania w zdecydowanej większości optymistycznie zapatrują się na przyszłość prowadzonych przez siebie przedsiębiorstw. Co czwarty ankietowany (26%) uważa, że firma w najbliższych dwóch latach *zdecydowanie* będzie się rozwijać, a blisko dwie trzecie (65%) spodziewa się umiarkowanego rozwoju. Zaledwie jeden na pięćdziesięciu badanych uważa natomiast, że prowadzone przez niego przedsiębiorstwo *raczej nie będzie się rozwijać* (zob. Wykres 14).

Wykres 14. Prognozowana sytuacja firmy w perspektywie dwóch lat w opiniach respondentów. N=111⁵

Z największym optymizmem na przyszłość zapatrują się przedsiębiorcy prowadzący firmy o profilu produkcyjnym; wszyscy w najbliższych dwóch latach spodziewają się rozwoju. Przeciwnie w firmach handlowych – tu co szósty ankietowany przewiduje, że w tym czasie przedsiębiorstwo *raczej* nie będzie się rozwijać (zob. Wykres 15).

Wykres 15. Prognozowana sytuacja firmy w perspektywie dwóch lat a rodzaj działalności przedsiębiorstwa. N=111⁶

⁵ Liczebność uwzględnionych odpowiedzi to wynik wykluczenia z analizy tych respondentów, którzy nie potrafili jednoznacznie wskazać odpowiedzi (tj. 8 osób).

⁶ Jak wyżej.

2.4. Czynniki stymulujące oraz utrudniające prowadzenie działalności gospodarczej

Uczestnicy badania w kolejnej jego części zostali proszeni o wskazanie, jakie czynniki wpływają w ich opinii na prowadzenie działalności gospodarczej – zarówno stymulująco, jak i utrudniająco.

Czynniki najbardziej utrudniające prowadzenie działalności gospodarczej to w pierwszej kolejności wysokie koszty pracy – wskazało je 64% respondentów. Następnie nadmiar obowiązków biurokratycznych oraz niestabilność prawa (po 19%). Nieujęte w kafeterii czynniki utrudniające prowadzenie działalności gospodarczej, na które zwrócili uwagę badani, to przede wszystkim duża konkurencja na rynku oraz brak chętnych do pracy. Inne wymieniane trudności to brak informacji o zmianach przepisów, obciążenia podatkowe, nieterminowe płatności ze strony klientów oraz blokowanie eksportu (zob. Wykres 16).

Wykres 16. Czynniki postrzegane jako utrudniające prowadzenie działalności gospodarczej. N=119

Niezależnie od roku przyznania dotacji, wszyscy badani jako główny czynnik utrudniający działalność wymieniali wysokie koszty pracy (np. ZUS). Niestabilność prawa szczególnie dotkliwa była dla przedsiębiorców, którzy dotacje pozyskali w roku 2016. Ci badani, którzy środki na rozpoczęcie działalności otrzymali w 2017 roku, częściej niż pozostali skarżyli się natomiast na nadmiar obowiązków biurokratycznych oraz skomplikowane prawo gospodarcze (zob. Tablica wynikowa 6).

Wskazywanie wysokich kosztów pracy jako głównego czynnika przeszkadzającego w prowadzeniu działalności gospodarczej było niezależne od rodzaju prowadzonej przez badane firmy działalności. Na nadmiar obowiązków biurokratycznych skarżyli się głównie

badani prowadzący przedsiębiorstwa produkcyjne oraz usługowe. Przedstawiciele firm handlowych natomiast znacznie częściej niż pozostali wskazywali, że w prowadzeniu działalności przeszkadza im niestabilność prawa oraz jego skomplikowanie (zob. Tablica wynikowa 6).

Opinie dotyczące czynników ułatwiających prowadzenie działalności są zdecydowanie bardziej rozproszone niż te dotyczące dostrzeganych przez respondentów barier (zob. Wykres 17). Jedna czwarta uczestników badania wskazuje, że kluczowy dla rozwoju działalności jest brak barier inwestycyjnych. Jeden na pięciu respondentów deklaruje natomiast, że prowadzenie biznesu ułatwić może mała ilość kontroli (na przykład skarbowych) oraz przychylne nastawienie urzędów i ich pracowników (szczególnie istotne w opinii mężczyzn). Ankietowane kobiety niemal pięciokrotnie częściej niż mężczyźni wskazują natomiast, że prowadzenie działalności może im ułatwić mniejsza ilość obowiązków biurokratycznych (zob. Tablica wynikowa 7).

Jedna piąta respondentów wskazała, że prowadzenie działalności gospodarczej ułatwiać mogą czynniki nieujęte w kafeterii odpowiedzi do tego pytania. Przede wszystkim wymieniane były własna praca i zaangażowanie w biznes, ale także dostosowanie oferty firmy do rzeczywistego zapotrzebowania rynku lub znalezienie niszowego obszaru działalności, z małą konkurencją. Wspieraniem dla przedsiębiorców mogą być także instrumenty pomocy publicznej, głównie dotacje.

Wykres 17. Czynniki postrzegane jako ułatwiające prowadzenie działalności gospodarczej. N=119

Główny rodzaj działalności przedsiębiorstwa nieznacznie różnicował postrzeganie przez reprezentujące je osoby czynników, które sprzyjają prowadzeniu firmy. W

przedsiębiorstwach produkcyjnych zauważyć należy duży nacisk na brak barier inwestycyjnych. Dla przedsiębiorstw usługowych natomiast większe znaczenie ma przychylność urzędników oraz mała liczba kontroli (np. ze strony Urzędu Skarbowego) (zob. Tablica wynikowa 7).

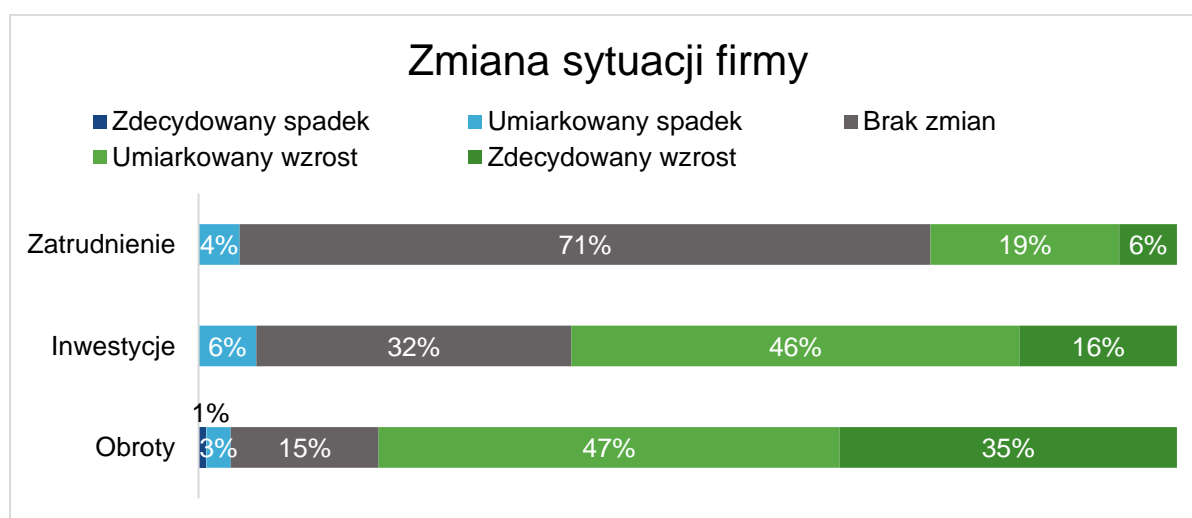
W zależności od roku otrzymania dotacji, badani zwracali uwagę na inne czynniki, które ułatwiają – w ich opinii – prowadzenie działalności gospodarczej. osoby, które rozpoczęły działalność w 2015 roku kładą większy niż pozostali nacisk na małą ilość obowiązków biurokratycznych, dla pozostałych respondentów istotniejsza jest natomiast przychylność urzędów i urzędników. Brak barier inwestycyjnych to czynnik szczególnie istotny dla osób, które otrzymały dotację w roku 2015 – w kolejnych latach częstość jego wskazań systematycznie maleje (zob. Tablica wynikowa 7).

2.5. Zmiana sytuacji firmy od początku jej działalności

Kolejna część badania dotyczyła zmian w przedsiębiorstwach od momentu ich powstania. Pytania skupiały się wokół trzech obszarów funkcjonowania firmy – jej obrotów, inwestycji oraz poziomu zatrudnienia.

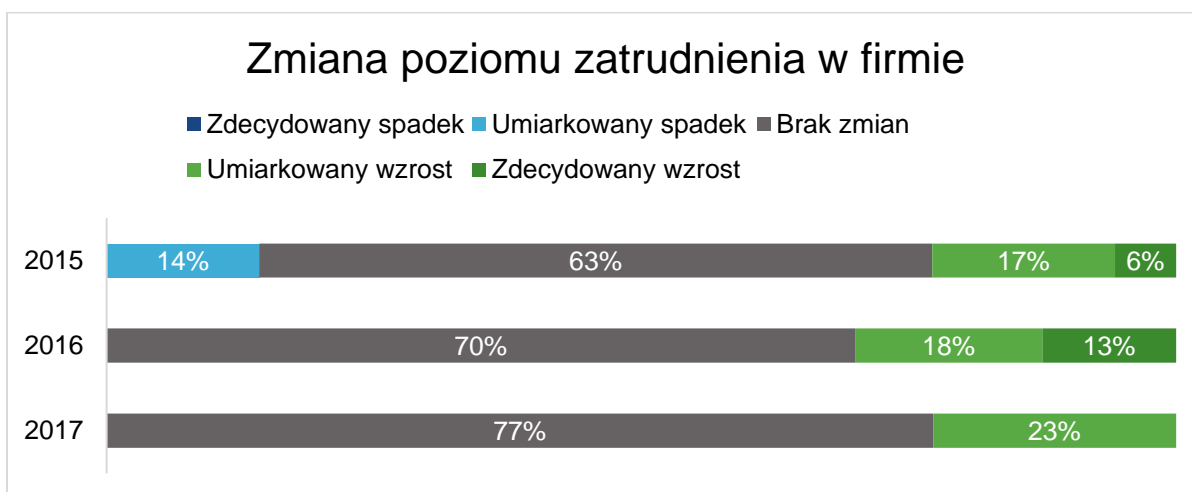
We wszystkich analizowanych obszarach – zatrudnienia, inwestycji oraz obrotów – w badanych firmach od czasu rozpoczęcia ich działalności nastąpiły wzrosty. Szczególnie widoczne są one w odniesieniu do obrotów – 82% badanych deklaruje ich wzrost, a tylko 4% - spadek. Pozytywny trend w inwestycjach jest nieco mniej wyraźny: ich odsetek wzrósł w 62% firm, zaś w 6% zmniejszył się. W obszarze zatrudnienia, w zdecydowanej większości przedsiębiorstw (71%) od początku ich działalność nie nastąpiły zmiany. Co czwarte przedsiębiorstwo zwiększyło natomiast liczbę pracowników (zob. Wykres 18).

Wykres 18. Zmiana sytuacji firmy w stosunku do początku jej działalności. N=119

Niezależnie od roku otrzymania dotacji, dominowała wśród przedsiębiorców odpowiedź, że ich firmy od czasu rozpoczęcia działalności nie zmieniły poziomu zatrudnienia. Umiarkowany spadek liczby zatrudnionych zanotowano tylko w przedsiębiorstwach, które dotację na rozpoczęcie działalności otrzymały w 2015 roku. Największy wzrost liczby zatrudnionych (31%) dotyczy natomiast firm powstałych w roku 2016 (zob. Wykres 19).

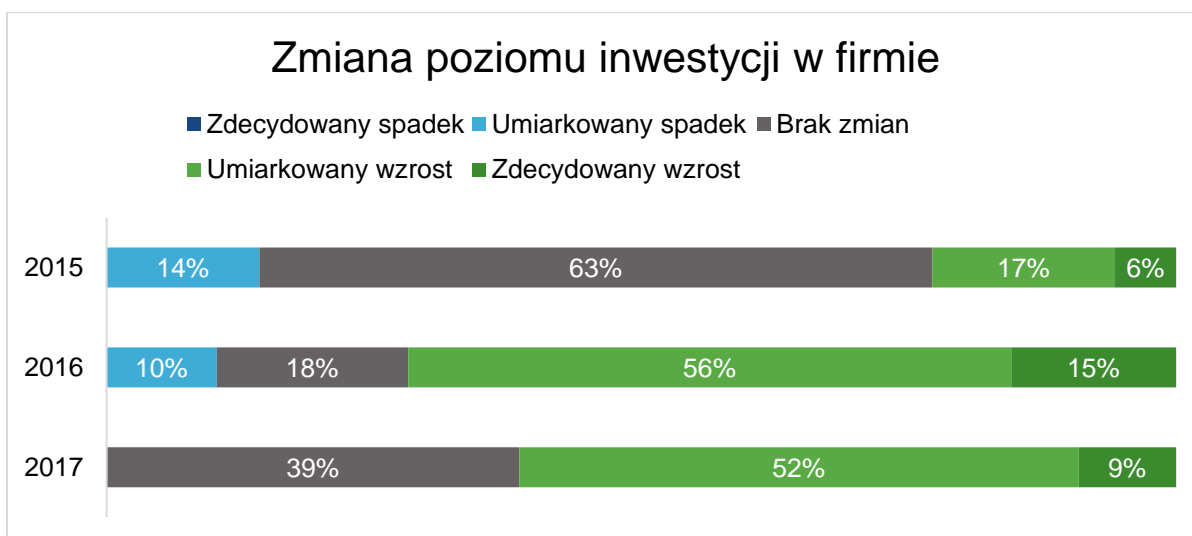
Wykres 19. Zmiana poziomu zatrudnienia w firmie a rok otrzymania dotacji. N=119

Niezależnie od rodzaju prowadzonej działalności, w zdecydowanej większości przedsiębiorstw poziom zatrudnienia nie zmienił się od początku działalności. Wzrost liczby zatrudnionych dotyczy przede wszystkim firm o profilu mieszanym, natomiast spadek – handlowym (zob. Tablica wynikowa 8).

Wraz z upływem czasu, spada systematycznie poziom inwestycji w przedsiębiorstwach, które otrzymały dotację PUP na rozpoczęcie działalności. Wśród przedsiębiorstw powstałych w roku 2015, jedno na siedem deklaruje umiarkowany spadek poziomu inwestycji w stosunku do początku działalności firmy. Dla firm powstałych w roku 2016, odsetek takich odpowiedzi to 10%, zaś w podmiotach powstałych w roku 2017 odpowiedź taka nie padła ani razu (zob. Wykres 20).

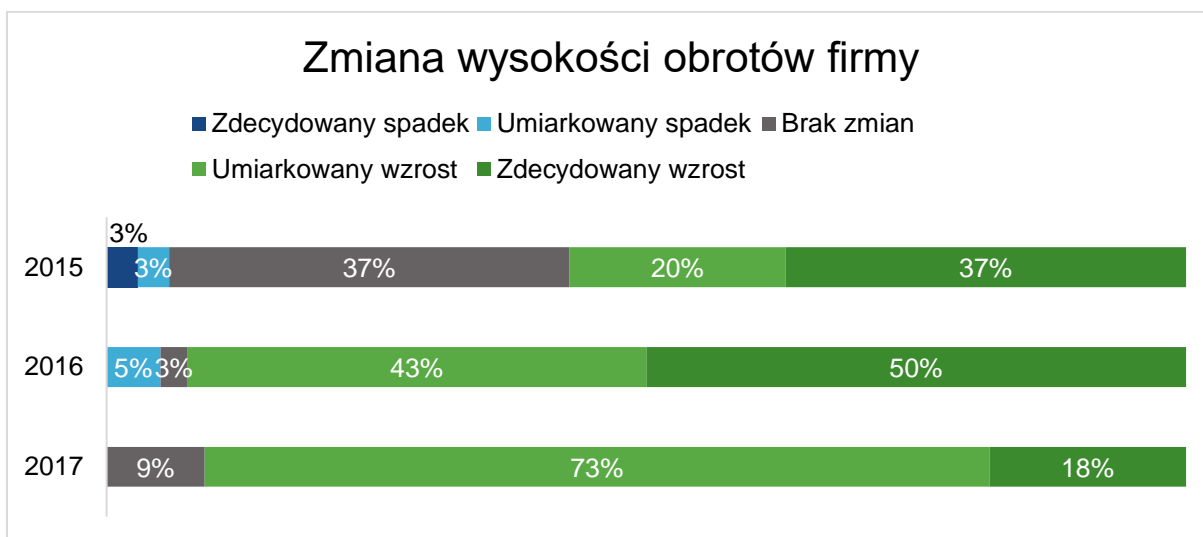
Wykres 20. Zmiana poziomu inwestycji w firmie a rok otrzymania dotacji. N=119

Deklarowane zmiany w poziomie inwestycji związane były z głównym rodzajem działalności przedsiębiorstwa. Zwiększenie poziomu inwestycji deklarowały wszystkie grupy, natomiast tylko w przypadku przedsiębiorstw produkcyjnych wzrost ten objął wszystkich ankietowanych. Umiarkowany spadek poziomu inwestycji od początku działalności deklarowały natomiast głównie przedsiębiorstwa handlowe i mieszane (zob. Tablica wynikowa 8).

Podobnie jak poziom inwestycji rozkładają się również deklaracje dotyczące zmian wysokości obrotów w badanych przedsiębiorstwach. Spadek obrotów od początku działalności deklarują przede wszystkim firmy powstałe w 2015 roku (6%). W przedsiębiorstwach, które dotację na rozpoczęcie działalności otrzymały w roku 2017, aż 91% badanych deklaruje, że ich obroty od rozpoczęcia działalności rosną (zob. Wykres 21).

Wykres 21. Zmiana wysokości obrotów firmy a rok otrzymania dotacji. N=119

Wszystkie badane przedsiębiorstwa produkcyjne deklarują, że od czasu powstania ich obroty rosną. Zdecydowany spadek wysokości obrotów odnotowano natomiast wyłącznie w przypadku przedsiębiorstw prowadzących działalność handlową (zob. Tablica wynikowa 8).

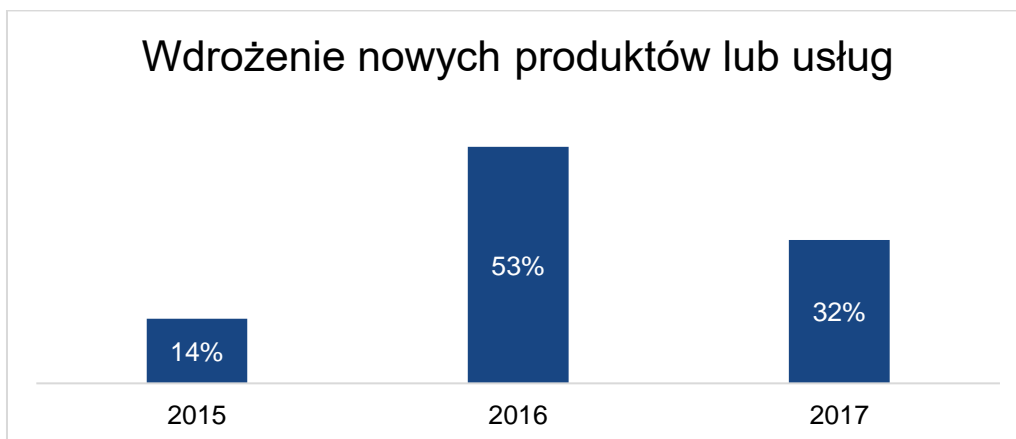
2.6. Rozszerzanie działalności firmy

W trakcie badania analizowane były działania przedsiębiorstw, mające na celu zwiększenie ich atrakcyjności i obecności na rynku.

Średnio co trzecie badane przedsiębiorstwo (34%) od czasu rozpoczęcia działalności rozszerzyło ofertę o nowy produkt lub usługę; nieznacznie częściej deklaracje takie padają ze strony przedsiębiorców płci męskiej. Wprowadzanie nowości do oferty to domena przedsiębiorców w grupach wiekowych 35 - 44 lata oraz 25 – 34 lata. Najrzadziej decyzję taką podejmowali natomiast badani pomiędzy 45 a 54 rokiem życia (zob. Tablica wynikowa 10).

Najbardziej aktywne w zakresie włączania do oferty nowych produktów lub usług są przedsiębiorstwa powstałe w roku 2016 – ponad połowa z nich (53%) rozszerzyła swoją działalność. Na poszerzenie oferty zdecydowała się w toku działalności jedna trzecia firm powstałych w 2017 roku i tylko 14% przedsiębiorstw, które działalność rozpoczęły w roku 2015 (zob. Wykres 22).

Wykres 22. Wdrożenie przez firmę nowych produktów lub usług a rok otrzymania dotacji. N=119

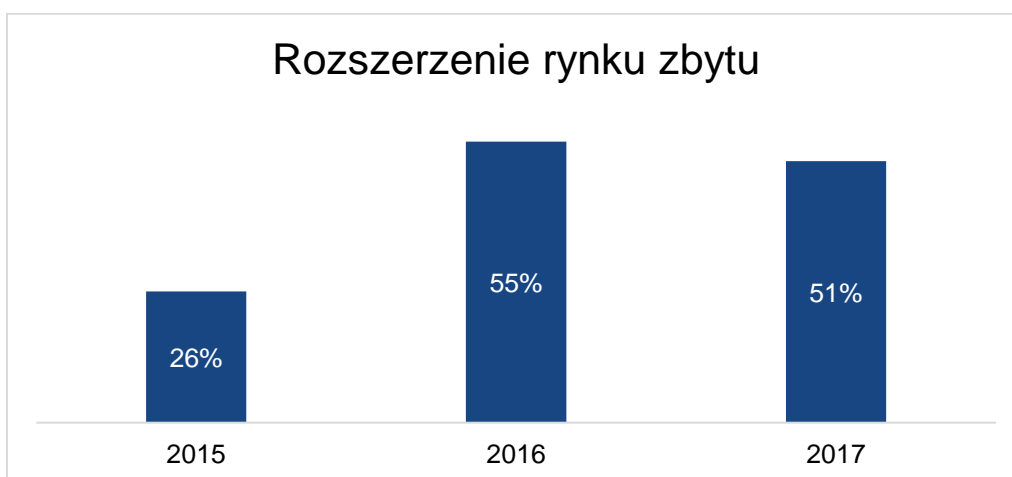

Rozszerzenie oferty produktowej od czasu rozpoczęcia działalności deklarują przede wszystkim przedsiębiorstwa produkcyjne (50%) oraz handlowe (44%). Nieco rzadziej przedsiębiorstwa deklarują rozszerzenie portfolio oferowanych usług (33%) (zob. Tablica wynikowa 10).

Mniej niż połowa badanych przedsiębiorstw (45%) od czasu rozpoczęcia działalności rozszerzyła swoje rynki zbytu; wskaźnik ten niezależny jest od płci osoby zarządzającej przedsiębiorstwem. Wraz z wiekiem badanych rośnie odsetek odpowiedzi twierdzących: od 45% w grupie wiekowej 25 – 34 lata do 56% w grupie 45 – 54 lata. Odwrócenie trendu widać natomiast w najstarszej grupie przedsiębiorców, w której tylko jedna czwarta od początku działania firmy rozszerzyła rynki zbytu (zob. Tablica wynikowa 11).

Wśród przedsiębiorstw, które działalność rozpoczęły w roku 2015, nieco ponad jedna czwarta (26%) deklaruje, że rozszerzyła rynki zbytu. W gronie firm, które dotację na rozpoczęcie działalności otrzymały rok później, rynki zbytu rozszerzyło ponad dwukrotnie więcej podmiotów (55%) (zob. Wykres 23).

Wykres 23. Rozszerzenie przez firmę rynków zbytu a rok otrzymania dotacji. N=118

Na tle pozostałych typów przedsiębiorstw wyróżniają się firmy o charakterze produkcyjnym; wszyscy badani prowadzący ten rodzaj działalności deklarują, że od czasu powstania firmy rozszerzyli jej rynki zbytu. W pozostałych typach przedsiębiorstw, odsetek ten jest ponad dwukrotnie niższy (zob. Tablica wynikowa 11).

2.7. Otrzymywane przez firmy wyróżnienia oraz działalność społeczna

Badanych przedsiębiorców zapytano także o otrzymane nagrody i wyróżnienia oraz o działalność ich firm na rzecz społeczności lokalnych.

Blisko jedno na dwanaście badanych przedsiębiorstw w trakcie prowadzenia działalności gospodarczej otrzymało za nią nagrodę lub wyróżnienie. Płeć przedsiębiorców nie była w tej sytuacji czynnikiem istotnym statystycznie, jednak warto podkreślić, że nagradzane były firmy prowadzone przez respondentów w wieku od 25 do 44 lat.

Nagradzane były przede wszystkim firmy, które dotację na rozpoczęcie działalności gospodarczej otrzymały w 2016 roku (15%, tj. 6 tych podmiotów otrzymało nagrodę lub wyróżnienie), a w drugiej kolejności – w roku 2017 (9%, tj. 4 przedsiębiorstwa).

Od czasu rozpoczęcia działalności, nagrodzona lub wyróżniona została jedna czwarta badanych przedsiębiorstw produkcyjnych oraz średnio co dziesiąte przedsiębiorstwo handlowe. Najniższy odsetek nagrodzonych lub wyróżnionych przedsiębiorstw odnotowano w firmach prowadzących działalność mieszaną (7%).

Okolo jedna ósma badanych przedsiębiorstw (13%) prowadziła kiedykolwiek działania charytatywne na rzecz społeczności lokalnych. Wartość tego wskaźnika jest niezależna od płci ankietowanych przedsiębiorców. Podkreślić należy natomiast, że działalność na rzecz lokalnych społeczności realizują wyłącznie przedsiębiorstwa zarządzane przez osoby pomiędzy 25 a 44 rokiem życia.

Deklaracje związane z prowadzeniem działalności na rzecz społeczności lokalnych są zależne od roku otrzymania przez firmę dotacji na rozpoczęcie działalności. Najczęściej składane były przez firmy powstałe w 2016 roku (33%). W gronie firm, które dotację otrzymały rok wcześniej, ani jedna nie realizowała działań wspierających lokalną społeczność.

O ile przedsiębiorstwa produkcyjne częściej niż pozostałe rozszerzały swoją ofertę produktową i rynki zbytu, o tyle żadne z nich nie prowadziło nigdy działalności na rzecz społeczności lokalnych. Najwyższy odsetek firm, które realizowały takie działania odnotowano natomiast wśród przedsiębiorstw o charakterze usługowym (14%).

2.8. Ocena otrzymanego wsparcia finansowego oraz wsparcia dodatkowego z Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej w opiniach respondentów

Wsparcie, udzielone przedsiębiorcom przez Powiatowy Urząd Pracy w Rudzie Śląskiej zostało w toku badania poddane ocenie respondentów. Przedsiębiorcy zostali proszeni zarówno o ocenę otrzymanej pomocy finansowej, jak i wskazanie innych instrumentów, które mogłyby wesprzeć ich działalność gospodarczą.

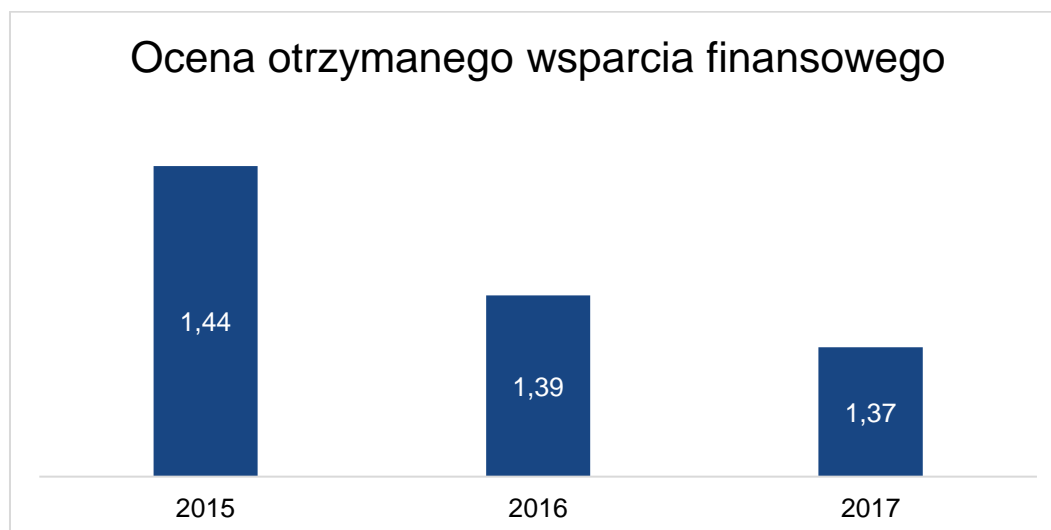
Ocena otrzymanego wsparcia opierała się na pięciostopniowej skali, gdzie -2 oznaczało wskazanie zdecydowanie negatywne, zaś +2 – zdecydowanie pozytywne.

Ogólna ocena wsparcia finansowego, otrzymanego z PUP w Rudzie Śląskiej na rozpoczęcie działalności gospodarczej jest dość wysoka: to średnio 1,4 punktu w skali <-2;2>, co przekłada się na ocenę dobrą. Ponad połowa ankietowanych (56%) oceniła uzyskane

wsparcie finansowe jako całkowicie wystarczające, a kolejne 30% jako raczej wystarczające (zob. Tablica wynikowa13).

Średnia ocena wsparcia finansowego, otrzymanego z Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej na rozpoczęcie działalności gospodarczej maleje z roku na rok: najwyższa jest wśród przedsiębiorstw, które powstały w roku 2015 (m=1,44), najniższa natomiast w tych powstałych w 2017 roku (m=1,37) (zob. Wykres 24).

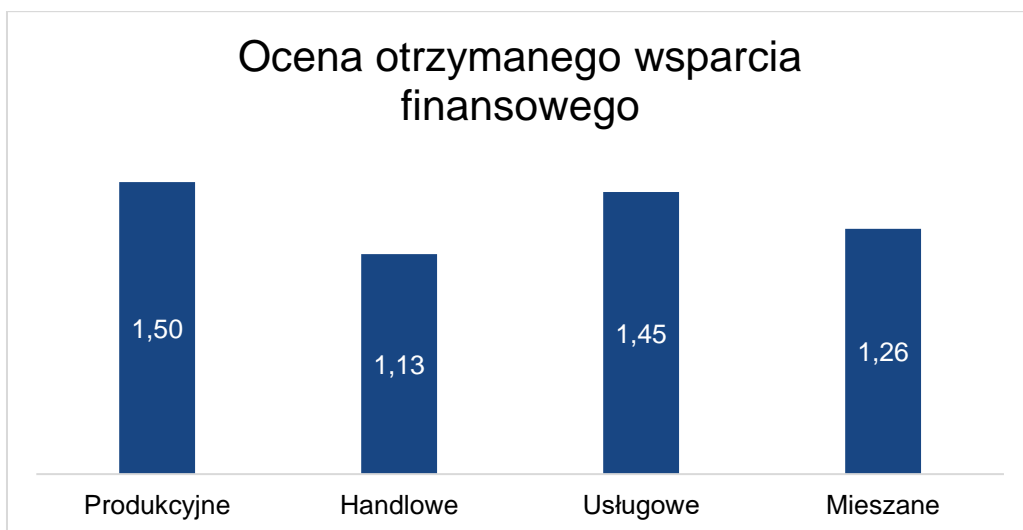
Wykres 24. Ogólna ocena wsparcia finansowego na rozpoczęcie działalności gospodarczej a rok otrzymania dotacji. Skala: <-2;2>. N=162

Najczęściej jako całkowicie wystarczające otrzymane wsparcie finansowe oceniały przedsiębiorstwa, które działalność rozpoczęły w roku 2015 (65% wskazań). W kolejnych latach odsetek ten systematycznie spadał – w roku 2017 był już o 15 punktów procentowych niższy (zob. Tablica wynikowa 13).

Wsparcie finansowe otrzymane na rozpoczęcie działalności najwyżej oceniane jest przez przedsiębiorców prowadzących działalność produkcyjną (m=1,50) oraz usługowych (m=1,45). Najrzadziej pozytywnie wypowiedali się o nim przedstawiciele przedsiębiorstw handlowych (m=1,13) (zob. Wykres 25). Warto jednak podkreślić, że niezależnie od profilu działalności firmy czy roku jej powstania, wsparcie finansowe na rozpoczęcie działalności jest przez przedsiębiorców oceniane zdecydowanie pozytywnie (zob. Tablica 13).

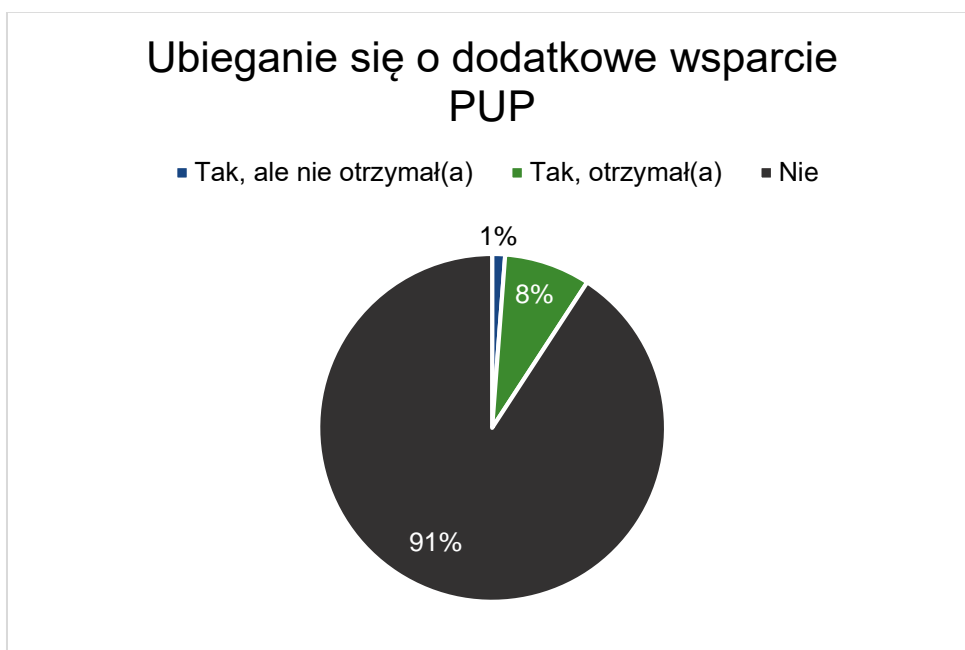
Wykres 25. Ogólna ocena wsparcia finansowego na rozpoczęcie działalności gospodarczej a rodzaj działalności.
Skala: <-2;2>. N=162

Niezależnie od głównego rodzaju działalności, w większości przedsiębiorstw dominowały opinie, że otrzymane wsparcie finansowe było całkowicie wystarczające. Odpowiedzi takie szczególnie liczne były w gronie badanych prowadzących firmy o profilu usługowym (57%) oraz mieszanym (59%). W zaledwie trzech firmach wsparcie zostało natomiast ocenione jako raczej niewystarczające – dwie z nich miały profil handlowy, jedna zaś usługowy (zob. Tablica wynikowa 13).

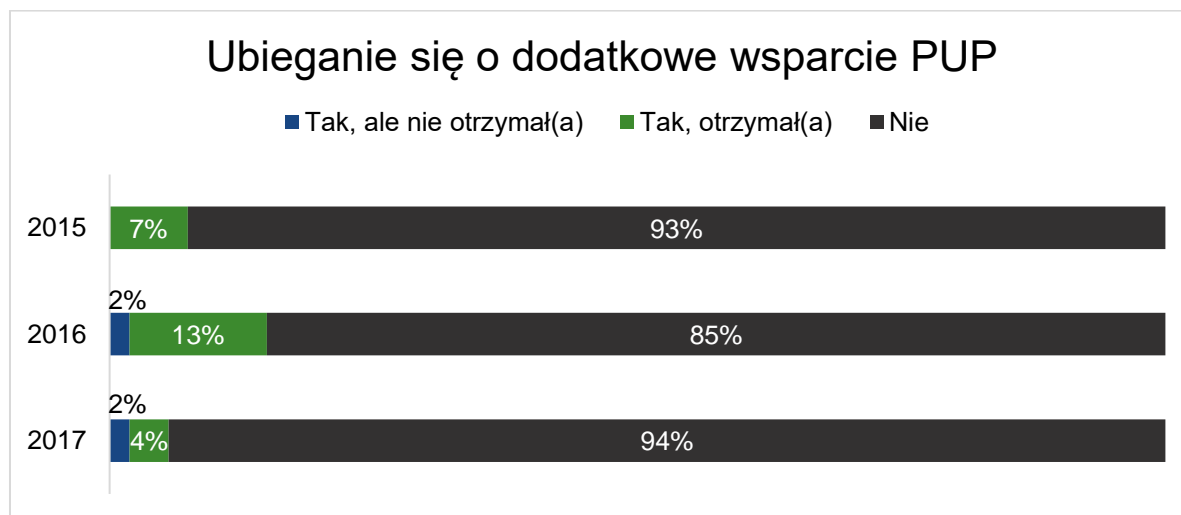
Zdecydowana większość, bo aż 91% uczestników badania nie ubiegała się o dodatkowe wsparcie finansowe ze strony Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej. Jedna na sto badanych firm wnioskuje natomiast o taką pomoc, lecz jej nie otrzymała (zob. Wykres 26).

Wykres 26. Ubieganie się o dodatkowe wsparcie finansowe z Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej.
N=162

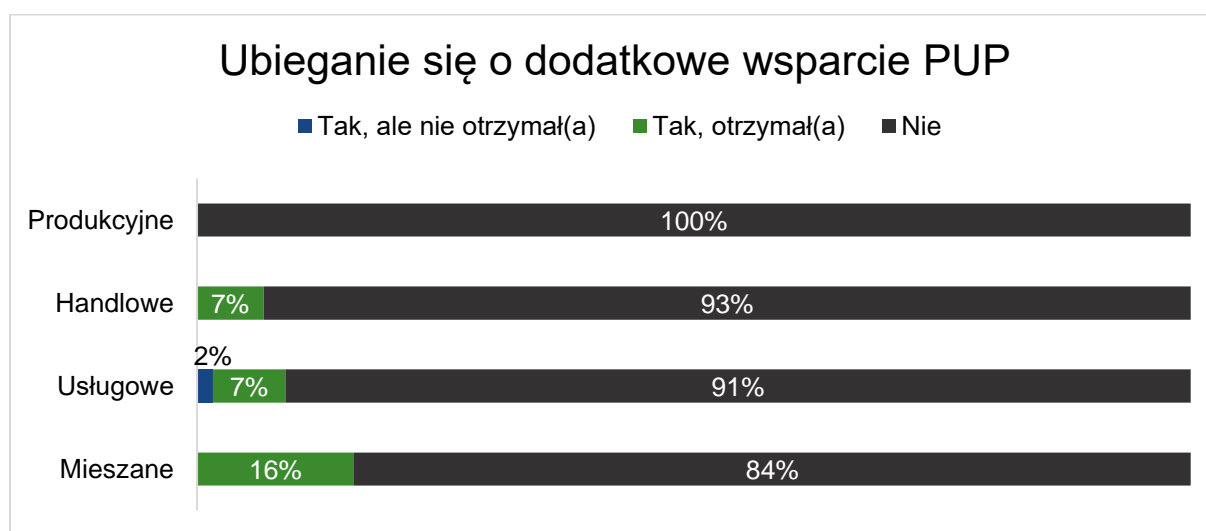
O dodatkowe wsparcie finansowe ubiegały się w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rudzie Śląskiej przede wszystkim firmy powstałe w roku 2016; 15% wnioskowało o dodatkowe środki finansowe, a 13% otrzymało je. Najmniej licznie o dodatkowe środki występowały natomiast firmy powstałe w roku 2017 – 6% wnioskowało o to wsparcie, a otrzymało je 4% (zob. Wykres 27).

Wykres 27. Ubieganie się o dodatkowe wsparcie finansowe z Powiatowego Urzędu Pracy a rok otrzymania dotacji. N=162

Rodzaj działalności przedsiębiorstwa korelował z częstotliwością wnioskowania przez nie o dodatkowe środki finansowe z Powiatowego Urzędu Pracy. Wśród przedsiębiorstw produkcyjnych, ani jedno nie wystąpiło z prośbą o dodatkowe fundusze. Dla firm handlowych wskaźnik ten wyniósł 7%, usługowych – 9%, a mieszanych - 16% badanych przedsiębiorstw. Odmowa przyznania dodatkowej pomocy finansowej przez PUP dotknęła tylko przedsiębiorstw prowadzących działalność usługową (zob. Wykres 28).

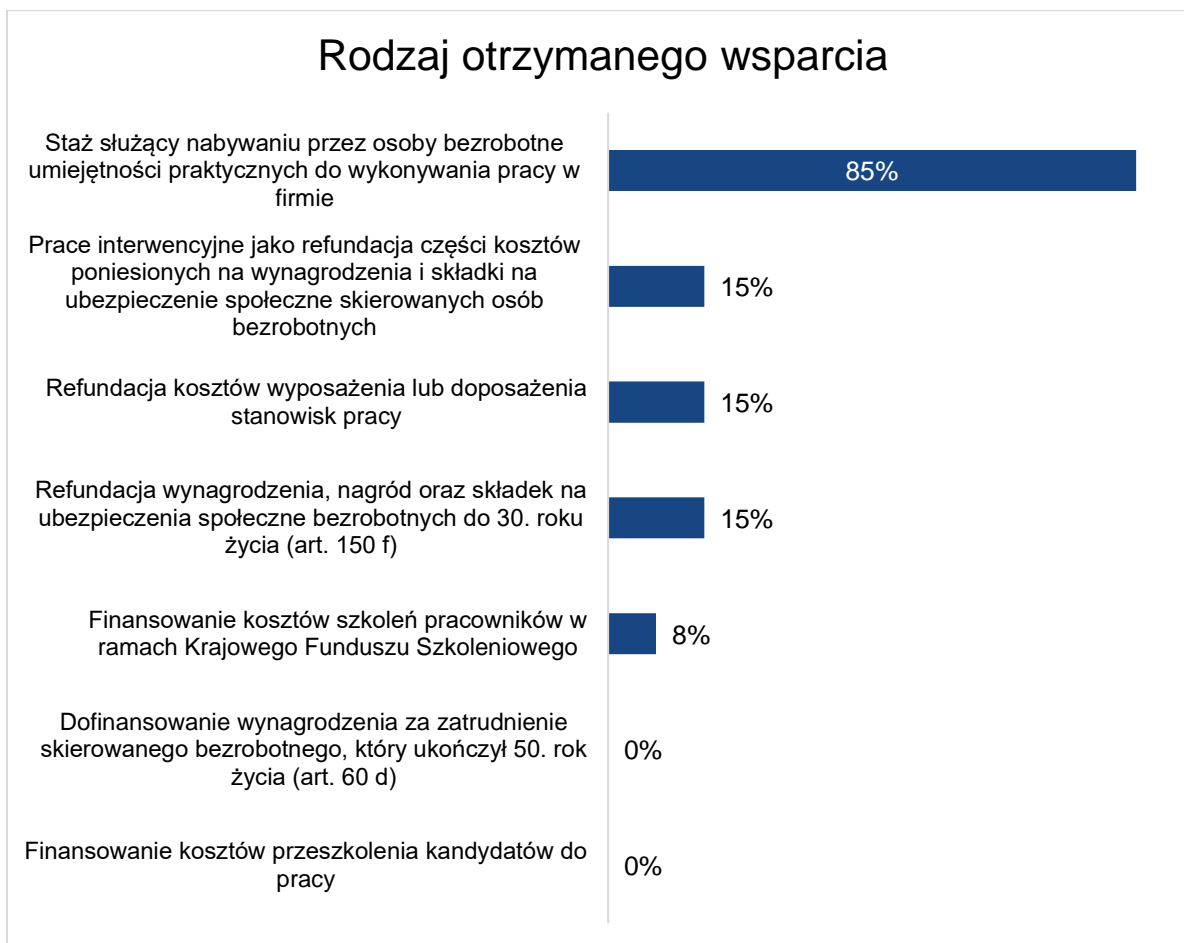
Wykres 28. Ubieganie się o dodatkowe wsparcie finansowe z Powiatowego Urzędu Pracy a rodzaj działalności. N=162

Zdecydowana większość badanych, którzy otrzymali dodatkowe wsparcie z Powiatowego Urzędu Pracy, przeznaczyła środki na programy stażowe dla osób bezrobotnych, pozwalające im nabyć umiejętności niezbędne do podjęcia pracy w firmie (85% wskazań).

Po 15% przedsiębiorców otrzymało dodatkowe wsparcie na prace interwencyjne, refundację kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy jak również refundację kosztów zatrudnienia bezrobotnych do 30. roku życia (zob. Wykres 29).

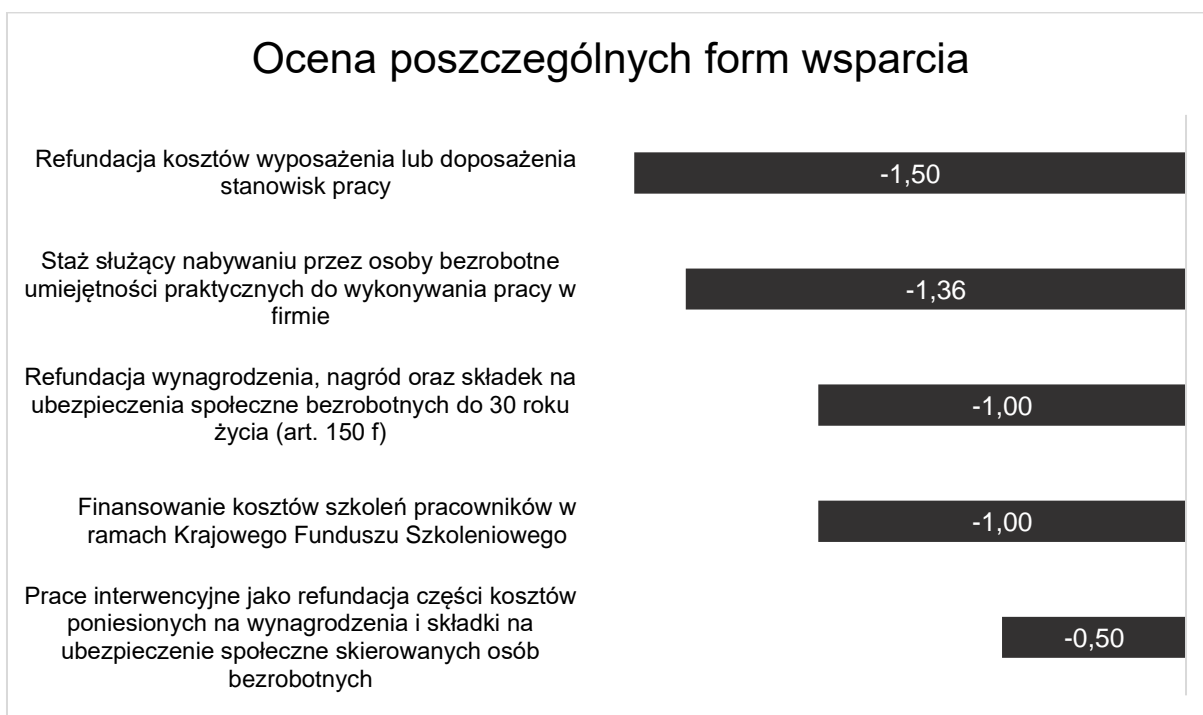
Wykres 29. Rodzaj dodatkowego wsparcia, otrzymanego z Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej. N=13

Wsparcie w organizacji staży dla osób bezrobotnych, nabywających umiejętności praktyczne do wykonywania pracy w firmie objęto przedsiębiorstwa prowadzące działalność usługową oraz mieszaną. Refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy to natomiast wsparcie, które objęło przedsiębiorstwa handlowe (zob. Tablica wynikowa 15).

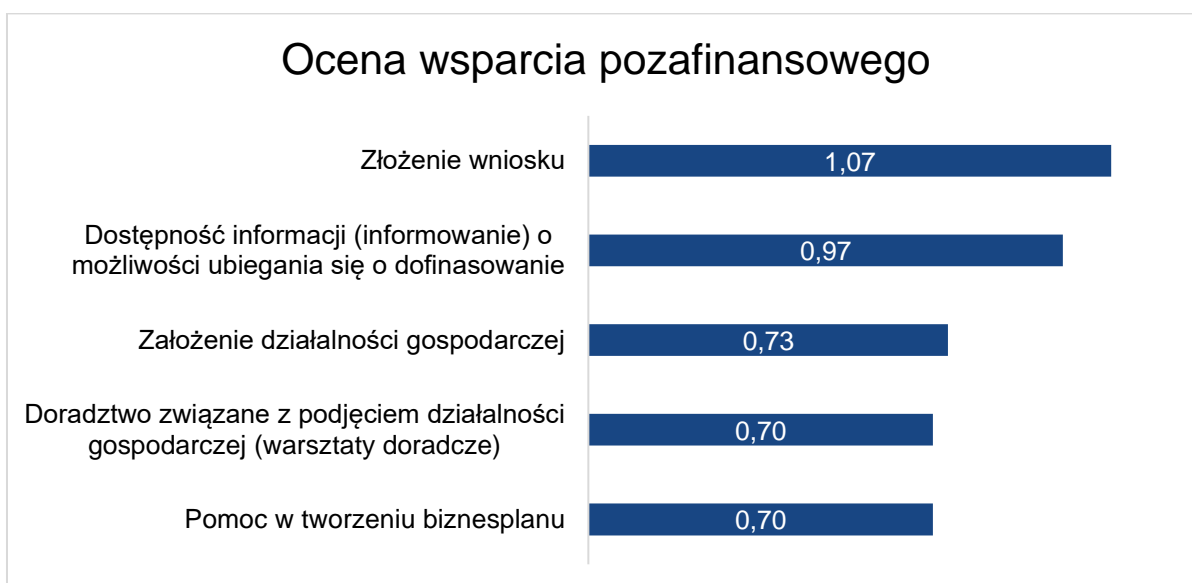
Respondenci proszeni byli o ocenę (według pięciostopniowej skali, gdzie -2 stanowiło ocenę najniższą, zaś +2 – najwyższą) poszczególnych form wsparcia, które otrzymali z Powiatowego Urzędu Pracy. Wszystkie wykorzystane formy zostały ocenione negatywnie. Najgorsze opinie wyrażali badani na temat refundacji wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy ($m=-1,50$, co przekłada się na ocenę zdecydowanie negatywną) oraz programów stażowych dla osób bezrobotnych ($m=-1,36$). Przyczyny takiej opinii badanych o poszczególnych formach wsparcia mogą zostać zidentyfikowane w toku dodatkowych badań o charakterze jakościowym (zob. Wykres 30).

Wykres 30. Ocena wykorzystanych form wsparcia. Skala: <-2;2>. N=13

Wsparcie pozafinansowe, którego Powiatowy Urząd Pracy udzielił uczestnikom badania w procesie ubiegania się o dotację na rozpoczęcie działalności było oceniane pozytywnie we wszystkich analizowanych wymiarach. Najlepiej wypowiedali się respondenci na temat uzyskanej pomocy przy składaniu wniosku ($m=1,07$). Obszarami do rozwoju pozostają natomiast wsparcie przy zakładaniu działalności gospodarczej ($m=0,73$), doradztwo związane z podjęciem działalności oraz pomoc w tworzeniu biznesplanu ($m=0,70$) (zob. Wykres 31).

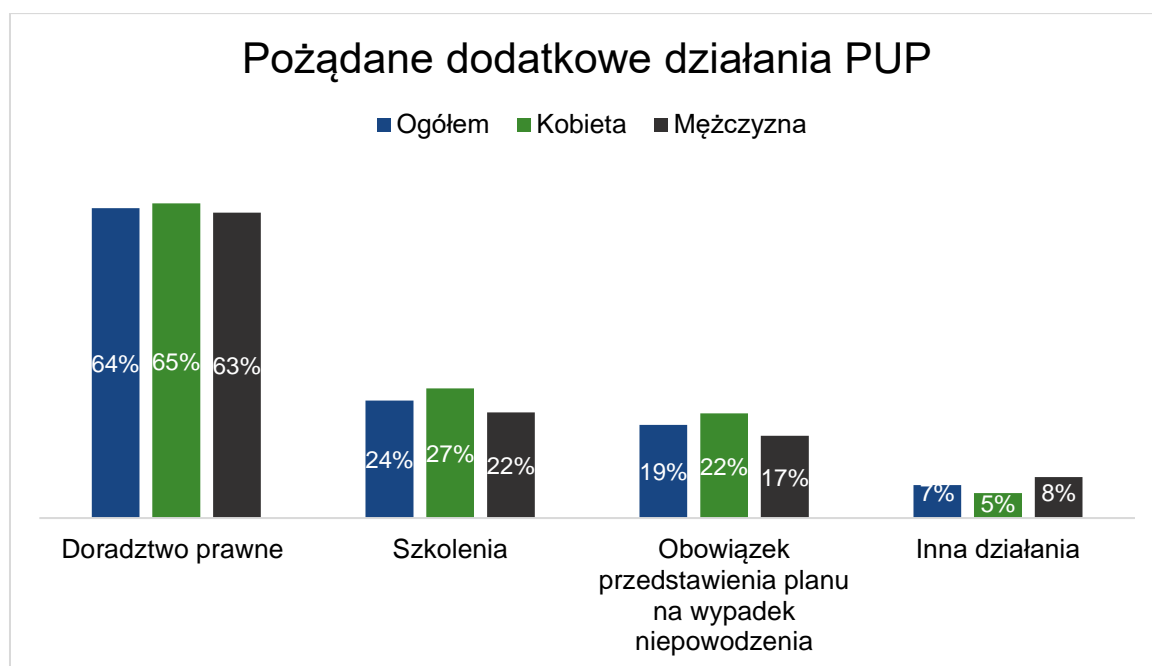
Wykres 31. Ogólna ocena wsparcia pozafinansowego otrzymanego z PUP w Rudzie Śląskiej przy ubieganiu się o dotację. N=162

W opinii respondentów, najważniejszym rodzajem wsparcia, którego Powiatowy Urząd Pracy mógłby udzielać na rzecz osób starających się o dofinansowanie na rozpoczęcie działalności gospodarczej jest doradztwo prawne – wskazuje je blisko dwie trzecie ankietowanych. W drugiej kolejności respondenci wskazują na szkolenia, a dalej – obowiązek przedstawienia w procesie ubiegania się o dotację tzw. planu B (na wypadek niepowodzenia). Obie te formy częściej wskazywane były przez kobiety niż mężczyzn. Badaniu przedsiębiorcy płci męskiej częściej niż ankietowane kobiety wymieniali natomiast działania nieujęte w kafeterii odpowiedzi takie jak: pomoc w analizie rynku, wypełnianiu formalności, większe zaangażowanie pracowników PUP i spotkania indywidualne z osobami starającymi się o wsparcie (zob. Wykres 32, Tablica wynikowa 16).

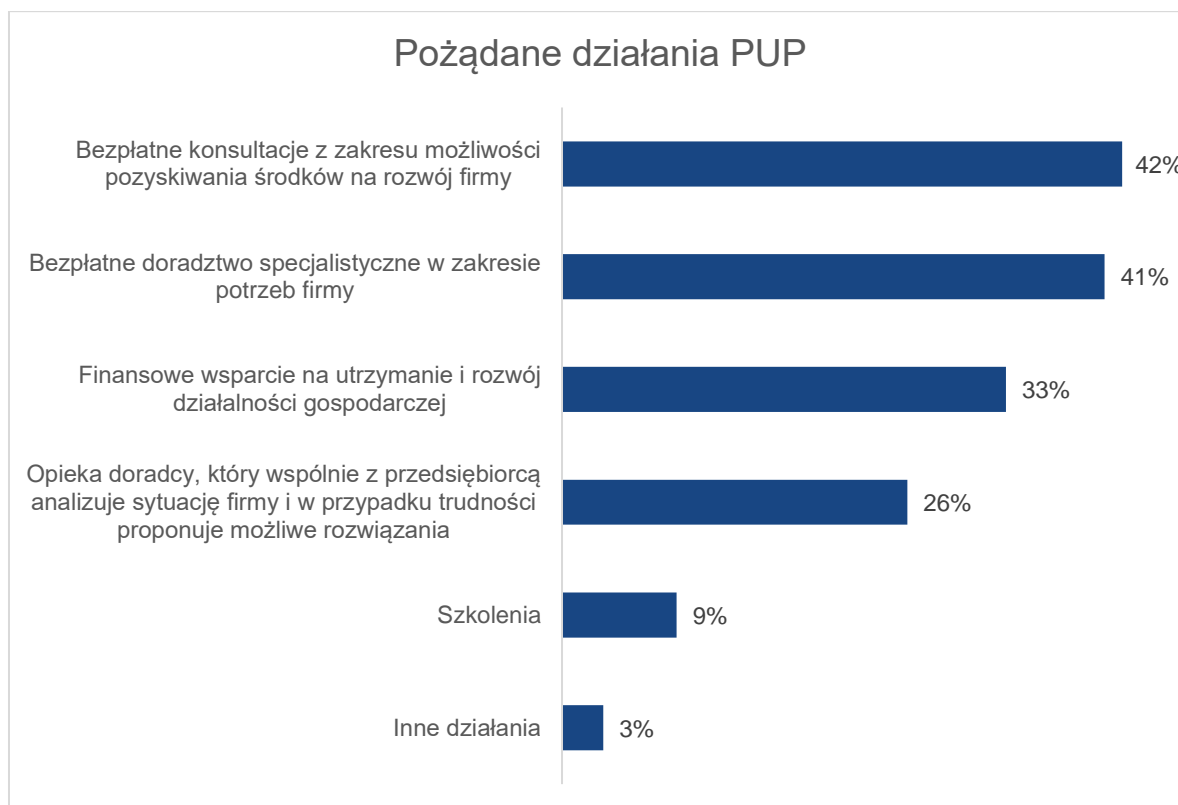
Lista szkoleń, które mogłyby być efektywnym wsparciem dla starających się o dotację przyszłych przedsiębiorców jest rozbudowana. Najczęściej wymieniane były te dotyczące marketingu i reklamy, zarządzania przedsiębiorstwem, księgowości i finansów, konkretnych umiejętności zawodowych oraz aspektów prawnych prowadzenia działalności gospodarczej (zob. Wykres 32, Tablica wynikowa 18a).

Wykres 32. Dodatkowe działania powiatowego urzędu pracy, pomocne przy ubieganiu się o dofinansowanie przez osoby, które chcą rozpocząć działalność gospodarczą a płeć badanych. N=162

Dla osób, które otrzymały dofinansowanie na rozpoczęcie działalności gospodarczej, pomocnym działaniem ze strony Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej byłyby przede wszystkim bezpłatne konsultacje z zakresu możliwości pozyskiwania środków na rozwój firmy (42% wskazań) oraz doradztwo specjalistyczne w zakresie potrzeb firmy (41%) (zob. Wykres 33). Kobiety częściej niż mężczyźni wskazywały na potrzebę dodatkowego wsparcia finansowego (różnica 9 pp.). Dla badanych płci męskiej nieco częściej niż dla płci żeńskiej pożądaną formą wsparcia byłyby dodatkowe szkolenia (różnica 5 pp.); szczególnie oczekiwane byłyby też zakresu marketingu i reklamy, księgowości oraz przepisów prawa gospodarczego (zob. Tablica wynikowa 19).

Wykres 33. Dodatkowe działania Powiatowego urzędu Pracy, pomocne w prowadzeniu działalności gospodarczej przez osoby, które otrzymały dofinansowanie. N=162

Opinie badanych na temat tego, jak długo Powiatowy Urząd Pracy powinien wspierać przedsiębiorstwo, które uzyskało dotację na rozpoczęcie działalności były bardzo zróżnicowane – wahały się od zupełnego braku wsparcia działającej już firmy do pomocy przez kolejne trzy lata. Średnio, badani przedsiębiorcy oczekiwali wsparcia ze strony PUP przez nieco ponad rok od rozpoczęcia działalności (13,3 miesiąca); wśród kobiet okres ten był o blisko dwa miesiące dłuższy niż wśród mężczyzn. Najkrótszego wsparcia oczekują respondenci w wieku 25 – 34 lata (niespełna 12 miesięcy), najdłuższego natomiast badani pomiędzy 45. a 54. rokiem życia (ponad 17 miesięcy).

Oczekiwania dotyczące długości wsparcia ze strony Powiatowego Urzędu Pracy dla firmy, która rozpoczęła działalność gospodarczą są zależne od profilu działalności przedsiębiorstwa. Najdłuższe (ponad 16-miesięczne) oczekiwane jest przez firmy handlowe, najkrótsze natomiast (11-miesięczne) w przedsiębiorstwach prowadzących działalność mieszaną.

Zaledwie jeden badany przedsiębiorca deklarował, że poza wsparciem otrzymanym ze strony Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej, korzystał z innych form pomocy w prowadzeniu działalności gospodarczej. Było to szkolenie organizowane przez Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach.

Wnioski i rekomendacje

Wnioski z badania

Zrealizowane badanie miało na celu odpowiedź na pytanie, jakie są opinie przedsiębiorców, którzy otrzymali dofinansowanie na rozpoczęcie działalności gospodarczej z Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej w latach 2015 – 2017 na temat trwałości, kondycji i rozwoju swoich przedsiębiorstw. Doszczegółowienie głównego problemu badawczego nastąpiło przez postawienie szeregu pytań szczegółowych; odpowiedzi na nie przynoszą wyniki zrealizowanego badania ilościowego.

Na rynku nadal funkcjonuje trzy czwarte przedsiębiorstw, które w analizowanym okresie otrzymały dofinansowanie na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Utrzymały się wszystkie powstałe w tym czasie przedsiębiorstwa produkcyjne, niespełna trzy czwarte firm usługowych i 60% przedsiębiorstw handlowych. Każdego roku działalność zawiesza lub kończy około 10% firm, które powstały dzięki wsparciu Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej.

Czynniki, które mogą przesądzić o niepowodzeniu działalności gospodarczej są w opinii badanych związane przede wszystkim ze zbyt wysokimi kosztami jej prowadzenia zarówno opłatami (jak składki na ubezpieczenia społeczne czy obciążenia podatkowe), jak i innymi kosztami. Negatywnie na prowadzenie firmy wpływają również czynniki rynkowe, jak duża konkurencja oraz zbyt niski popyt na oferowane produkty czy usługi. O dalszym funkcjonowaniu firmy na rynku decydować ma, według respondentów, przede wszystkim dobre dopasowanie oferty do potrzeb i oczekiwań klientów, a w dalszej kolejności – idący za nim duży popyt na oferowane produkty czy usługi.

Przedsiębiorcy wyrażają pozytywne opinie zarówno na temat obecnej kondycji swoich firm (dominują oceny umiarkowanie dobre oraz bardzo dobre), jak i perspektyw rozwoju w nadchodzących dwóch latach. W badanych przedsiębiorstwach istotnie wzrosły obroty, zwiększyły się inwestycje, a zatrudnienie utrzymuje się na stabilnym poziomie. Co czwarty ankietowany jest przeświadczony, że jego firma zdecydowanie będzie się rozwijać, a kolejne dwie trzecie oczekuje umiarkowanego rozwoju. Najczęściej optymistyczne prognozy na kolejne dwa lata dotyczą przedsiębiorstw produkcyjnych, najrzadziej – handlowych. Czynnikiem, który utrudnia obecnie prowadzenie działalności gospodarczej to przede wszystkim wysokie koszty pracy, dotkliwe dla około dwóch trzecich respondentów. W drugiej kolejności jako istotne utrudnienia wymieniają oni nadmiar obowiązków biurokratycznych oraz niestabilność prawa. Prowadzeniu firmy sprzyja natomiast obecnie brak barier inwestycyjnych, mała ilość kontroli oraz przychylne nastawienie urzędników do przedsiębiorców.

Wsparcie finansowe, otrzymane z Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej na rozpoczęcie działalności gospodarczej jest oceniane przez respondentów zdecydowanie pozytywnie. Warto jednak zauważyć, że opinie na temat tego instrumentu pogarszały się wraz z upływem czasu. Przedsiębiorcy, którzy dotacje otrzymali w roku 2015 wypowiedzieli się o tym wsparciu najlepiej, zaś w 2017 roku – najgorzej (choć wciąż pozytywnie).

Zdecydowana większość ankietowanych przedsiębiorców nie ubiegała się w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rudzie Śląskiej o dodatkowe wsparcie finansowe. Skorzystało z niego 8% badanych (głównie osób, które dotację na rozpoczęcie działalności otrzymały w 2016 roku),

zaś jeden na stu ankietowanych o wsparcie wnioskował, ale go nie otrzymał. Najczęściej udzielanym przez urząd pracy wsparciem dla przedsiębiorców był staż służący nabywaniu przez osoby bezrobotne umiejętności praktycznych do wykonywania pracy w firmie (85% przypadków). Przedsiębiorcy korzystali również z prac interwencyjnych, środków na wyposażenie stanowiska pracy, refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnych do 30 roku życia oraz finansowania kosztów szkoleń pracowników w ramach Krajowego Funduszu Szkoleniowego. Każdy z omawianych rodzajów wsparcia był przez badanych oceniany pozytywnie.

Wsparcie pozafinansowe otrzymane z PUP w Rudzie Śląskiej przy ubieganiu się o dotację jest przez badanych oceniane pozytywnie. Najlepiej wypowiadają się oni o etapie składania wniosku (dominują oceny dobre i bardzo dobre). Również dobrze oceniana jest przez respondentów dostępność informacji o możliwości ubiegania się o dofinansowanie. Umiarkowanie pozytywne są natomiast opinie na temat wsparcia przy zakładaniu działalności gospodarczej, doradztwa związanego z podjęciem działalności gospodarczej oraz pomocy w tworzeniu biznesplanu – w tych obszarach PUP w Rudzie Śląskiej może odnaleźć obszary do usprawnień.

Około dwóch trzecich respondentów deklaruje, że przy ubieganiu się o dofinansowanie przez osoby, które chcą rozpocząć działalność gospodarczą pomocne mogłoby być udzielanie przez powiatowy urząd pracy wsparcia w formie doradztwa prawnego. Jedna czwarta badanych oczekiwałaby także wsparcia w postaci szkoleń, przede wszystkim z obszaru marketingu i reklamy, ale także prowadzenia przedsiębiorstwa oraz podstaw księgowości.

Pomocnym w prowadzeniu działalności gospodarczej przez osoby, które otrzymały dofinansowanie z urzędu pracy działaniem PUP mogłoby być – w opinii respondentów – udzielanie bezpłatnych konsultacji z zakresu możliwości pozyskiwania środków na rozwój firmy. Podobnym zainteresowaniem (ponad 40% ankietowanych przedsiębiorców) cieszyłoby się również bezpłatne doradztwo specjalistyczne w zakresie potrzeb firmy.

Opinie ankietowanych przedsiębiorców na temat odpowiedniego czasu trwania wsparcia powiatowego urzędu pracy po założeniu firmy były bardzo zróżnicowane. Część badanych w ogóle go nie oczekiwała, natomiast pojawiały się także głosy oczekujące wsparcia przez kolejne trzy lata. Średnio, oczekiwana długość wsparcia to nieco ponad 13 miesięcy. Większość respondentów deklarowała, że pomoc ta powinna być udzielana przez rok po rozpoczęciu działalności.

Tylko jeden ankietowany przedsiębiorca korzystał z działań wspierających poza wsparciem ze strony powiatowego urzędu pracy (szkolenie organizowane przez WUP w Katowicach). Jest to zdecydowanie zbyt mała liczebność, by móc na jej podstawie ekstrapolować wynik na populację badaną.

Reasumując, wsparcie – zarówno finansowe, jak i pozafinansowe – otrzymane ze strony Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej przez osoby starające się o dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej oceniane jest pozytywnie.

Zdecydowana większość firm, które powstały w wyniku dotacji udzielanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Rudzie Śląskiej w latach 2015 – 2017 przetrwała na rynku. Od czasu powstania, ich kondycja poprawiła się. W większości tych podmiotów wzrosły obroty; zwiększył się również poziom inwestycji, a zatrudnienie pozostaje na stabilnym poziomie.

Badani przedsiębiorcy wyrażają optymistyczne opinie na temat najbliższej przyszłości – w nadchodzących latach spodziewają się dalszego rozwoju prowadzonych przez siebie firm.

Rekomendacje

Na podstawie przedstawionych powyżej wniosków możliwe jest zaproponowanie rekomendacji do dalszych działań:

1. Biorąc pod uwagę pozytywne opinie respondentów nt. dofinansowania na założenie działalności gospodarczej, a także spory odsetek pozytywnych opinii dotyczących kondycji przedsiębiorstw oraz relatywnie duży odsetek firm, które po otrzymaniu dotacji w dalszym ciągu funkcjonują na rynku, to należy kontynuować takie działania, a nawet je zintensyfikować;
2. Należy zwiększyć wykorzystanie dodatkowych instrumentów wsparcia dla osób, które założyły własne przedsiębiorstwa z dofinansowaniem na działalność gospodarczą. Obecnie wykorzystywane instrumenty wsparcia dla powstających przedsiębiorstw z dofinansowaniem są na dość niskim poziomie. Zwiększenie ich dostępności może przynieść pozytywne efekty dla trwałości tych przedsiębiorstw.
3. Niewątpliwie należy rozszerzyć wsparcie doradczo-szkoleniowe dla osób, które starają się o wsparcie w postaci dofinansowania na założenie działalności gospodarczej lub takie wsparcie otrzymały. W szczególności w zakresie prawa (zarówno gospodarczego jak i podatkowego) oraz z obszaru marketingu i reklamy.
4. W ramach wsparcia osób, które otrzymały dofinansowanie na założenie działalności gospodarczej, należy poszerzyć działania informacyjne związane z konsultacjami w zakresie możliwości pozyskiwania środków na rozwój firmy, w tym na szkolenia pracowników oraz usługi rozwojowe dla firm (np. z Krajowego Funduszu Szkoleniowego czy Bazy Usług Rozwojowych).
5. Należy zastanowić się nad wydłużeniem okresu wsparcia dla osób, które otrzymały dofinansowanie na założenie działalności gospodarczej co powinno przyczynić się do większej przeżywalności firm.

Bibliografia

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2019 r. poz. 1482, z późn. zm.), art. 46

Efektywność podstawowych form aktywizacji zawodowej

<https://www.gov.pl/web/rodzina/efektywnosc-form-promocji-zatrudnienia>, raporty za 2016 i 2017 rok

Spis wykresów

Wykres 1. Płeć uczestników badania. N=162.....	6
Wykres 2. Przynależność uczestników badania do grup wiekowych. N=162.....	7
Wykres 3. Poziom wykształcenia respondentów. N=162.....	8
Wykres 4. Wiodąca branża działalności przedsiębiorstwa wg PKD 2007. N=162.....	9
Wykres 5. Liczba osób pracujących w firmie. N=162.....	10
Wykres 6. Główny rodzaj działalności przedsiębiorstwa. N=162.....	10
Wykres 7. Funkcjonowanie przedsiębiorstwa na rynku. N=162.....	11
Wykres 8. Funkcjonowanie przedsiębiorstwa na rynku a rok otrzymania dotacji. N=162.....	12
Wykres 9. Funkcjonowanie na rynku a rodzaj działalności przedsiębiorstwa. N=162.....	12
Wykres 10. Czynniki decydujące o zlikwidowaniu działalności gospodarczej. N=43.....	13
Wykres 11. Czynniki decydujące o przetrwaniu firmy na rynku. N=119.....	14
Wykres 12. Ocena kondycji firmy i jej rozwoju obecnie i przed dwoma laty a rok otrzymania dotacji. Skala: <-2;2>. N=119.....	15
Wykres 13. Ocena kondycji firmy i jej rozwoju obecnie i przed dwoma laty a rodzaj działalności. Skala: <-2;2>. N=119.....	15
Wykres 14. Prognozowana sytuacja firmy w perspektywie dwóch lat w opiniach respondentów. N=111.....	16
Wykres 15. Prognozowana sytuacja firmy w perspektywie dwóch lat a rodzaj działalności przedsiębiorstwa. N=111.....	16
Wykres 16. Czynniki postrzegane jako utrudniające prowadzenie działalności gospodarczej. N=119.....	17
Wykres 17. Czynniki postrzegane jako ułatwiające prowadzenie działalności gospodarczej. N=119.....	18
Wykres 18. Zmiana sytuacji firmy w stosunku do początku jej działalności. N=119.....	19
Wykres 19. Zmiana poziomu zatrudnienia w firmie a rok otrzymania dotacji. N=119.....	20
Wykres 20. Zmiana poziomu inwestycji w firmie a rok otrzymania dotacji. N=119.....	20
Wykres 21. Zmiana wysokości obrotów firmy a rok otrzymania dotacji. N=119.....	21
Wykres 22. Wdrożenie przez firmę nowych produktów lub usług a rok otrzymania dotacji. N=119.....	22
Wykres 23. Rozszerzenie przez firmę rynków zbytu a rok otrzymania dotacji. N=118.....	22
Wykres 24. Ogólna ocena wsparcia finansowego na rozpoczęcie działalności gospodarczej a rok otrzymania dotacji. Skala: <-2;2>. N=162.....	24
Wykres 25. Ogólna ocena wsparcia finansowego na rozpoczęcie działalności gospodarczej a rodzaj działalności. Skala: <-2;2>. N=162.....	25
Wykres 26. Ubieganie się o dodatkowe wsparcie finansowe z Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej. N=162.....	25
Wykres 27. Ubieganie się o dodatkowe wsparcie finansowe z Powiatowego Urzędu Pracy a rok otrzymania dotacji. N=162.....	26
Wykres 28. Ubieganie się o dodatkowe wsparcie finansowe z Powiatowego Urzędu Pracy a rodzaj działalności. N=162.....	26
Wykres 29. Rodzaj dodatkowego wsparcia, otrzymanego z Powiatowego Urzędu Pracy w Rudzie Śląskiej. N=13.....	27
Wykres 30. Ocena wykorzystanych form wsparcia. Skala: <-2;2>. N=13.....	28
Wykres 31. Ogólna ocena wsparcia pozafinansowego otrzymanego z PUP w Rudzie Śląskiej przy ubieganiu się o dotację. N=162.....	28

Wykres 32. Dodatkowe działania Powiatowego Urzędu Pracy, pomocne przy ubieganiu się o dofinansowanie przez osoby, które chcą rozpocząć działalność gospodarczą a płęć badanych. N=162.....	29
Wykres 33. Dodatkowe działania Powiatowego urzędu Pracy, pomocne w prowadzeniu działalności gospodarczej przez osoby, które otrzymały dofinansowanie. N=162.....	30

Spis tabel

Tabela 1. Wiek respondentów a rok otrzymania dotacji.....	7
---	---

Aneks

Tablice wynikowe znajdują się na załączonej płycie.